

Ankestyrelsens undersøgelse af

Åbenhed i adoptions- og plejeforhold samt plejeforældres motivation for at adoptere deres plejebarn

Februar 2014

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	1
1 Sammenfatning	2
1.1 Begrebsafklaring og fokus for undersøgelsen	2
1.1.1 Undersøgelsens målgrupper og fokusområder	2
1.2 Undersøgelsens hovedkonklusioner	3
1.2.1 Plejefamiliernes motivation for at adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke	3
1.2.2 Kendskabet til og opfattelsen af muligheden for at adoptere et plejebarn uden samtykke	4
1.2.3 Viden om og kendskab til barnets biologiske forældre	4
1.3 Undersøgelsens øvrige resultater	5
1.3.1 Adoptanternes og plejeforældrenes viden om barnets biologiske forældre	5
1.3.2 Adoptanternes og plejeforældrenes kendskab til barnets biologiske forældre	6
1.3.3 Håndtering af viden om og kendskab til barnets biologiske forældre	6
1.4 anbefalinger om særlig fokus på praksis	8
1.5 Deltagerne i undersøgelsen	8
2 Plejefamiliers opfattelse af at adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke	9
2.1 Plejefamiliers motivation for at adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke	10
2.1.1 Hver tredje plejefamilie vil adoptere deres plejebarn	10
2.2 Plejefamilierne er afventende i forhold til at gennemføre adoptionen	12
2.3 Interview med plejefamilier om deres motivation for at adoptere deres plejebarn	16
2.3.1 Ønsket om at få et barn	16
2.3.2 Vil gerne forblive professionelle plejeforældre	17
2.4 Plejefamiliernes begrundelser for at adoptere	18
2.4.1 En tæt relation til plejebarnet	18
2.5 Forbehold ved at gennemføre adoptionen	20
2.5.1 Bekymringer om, at den kommunale støtte bortfalder	20
2.5.2 Økonomiske konsekvenser ved at adoptere	21
2.5.3 Manglende samtykke fra de biologiske forældre kan modarbejde en eventuel adoption	22
2.5.4 Betydningen af samarbejdet med forældrene og kommunen i forhold til at adoptere	23
2.5.5 Mangel på viden skaber uvished om lovmæssige rettigheder og praksis ved at adoptere	25
2.6 Kendskabet til og opfattelsen af muligheden for at adoptere et plejebarn uden samtykke	26
3 Viden om barnets biologiske forældre	29
3.1 Viden om barnets biologiske forældre	29
3.1.1 Plejefamilierne er mere informeret om det biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand	29

ÅBENHED I ADOPTIONS- OG PLEJEFORHOLD SAMT PLEJEFORÆLDRES MOTIVATION FOR AT ADOPTERE DERES PLEJEBARN

3.1.2	Adoptanterne og plejefamilierne er velinformeret om årsagen til, at barnet blev adopteret eller kom i pleje	32
3.1.3	Særligt om adoptanternes muligheder for at opsøge viden om de biologiske forældre	33
3.1.4	Viden om de biologiske forældre gør det nemmere at forstå barnets behov	35
4	Kendskabet til barnets biologiske forældre	37
4.1	Kontakten til barnets biologiske forældre	37
4.1.1	Adoptanternes og plejeforældrenes kontakt til barnets biologiske forældre	37
4.1.2	Børnenes kontakt til deres biologiske forældre	39
4.2	Barnets samvær med sine biologiske forældre	42
4.2.1	De fleste børn, der er i pleje, har samvær med deres biologiske forældre	42
4.2.2	Særligt om plejebørnene i undersøgelsen	47
4.2.3	Betydningen af plejebarnets alder ved anbringelsen for kontakt og samvær med sine biologiske forældre	49
4.2.4	Barnets kontakt til og samvær med sine biologiske forældre	50
5	Håndtering af viden om og kendskab til barnets biologiske forældre	51
5.1	Betydningen af barnets biologiske forældre i det daglige	51
5.1.1	Især plejeforældrene oplever, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for tilknytningen	52
5.1.2	Behovet for at tale om de biologiske forældre i det daglige er størst blandt plejebørnene	53
5.1.3	Omgivelsernes interesse for barnets oprindelse er størst blandt adoptanterne	55
5.1.4	Generelt vurderer adoptanter og plejeforældre forholdet til deres barn som åbent, når det drejer sig om barnets kendskab til sine biologiske forældre	58
	Bilag 1 Baggrund og metode	
	Bilag 2 Fakta om undersøgelsens adoptanter og plejeforældre	
	Bilag 3 Tabelsamling	

Forord

Ankestyrelsen har i efteråret 2012 gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt adoptanter og plejeforældre om omfanget af åbenhed i adoptions- og plejeforhold.

Baggrunden for undersøgelsen er, at folketinget i 2009 vedtog en række ændringer af adoptionsloven, hvor adgangen til at adoptere et barn uden samtykke blev udvidet. Ved samme lejlighed blev der afsat midler til en undersøgelse af, hvordan adoptivbørn trives i Danmark. Ankestyrelsen har i en tidligere undersøgelse belyst området adoption uden samtykke set fra et myndighedsperspektiv¹.

Blandt adoptivbørn er en vigtig faktor i forhold til trivsel, hvorvidt der er åbenhed omkring barnets biologiske forældre. En høj grad af åbenhed betyder således bedre trivsel og færre problemer for børnene². Dertil viser internationale studier, at der er forskel på, hvordan åbenhed til barnets biologiske forældre opfattes og håndteres i henholdsvis adoptioner og plejeforhold³.

Det antages som udgangspunkt, at plejeforældres og adoptanters viden om og kendskab til barnets biologiske forældre er forskelligt qua baggrunden og forudsætningerne for henholdsvis barnets anbringelse eller adoption, bl.a. på grund af retsvirkningerne ved henholdsvis en anbringelse og adoption. Ved en plejeanbringelse bevarer de biologiske forældre således forældremyndigheden over barnet, og barnet har som udgangspunkt ret til samvær og kontakt med barnets biologiske forældre, mens retsforholdet mellem adoptivbarnet og dets oprindelige slægt bortfalder ved en adoption.

Med undersøgelsen ønsker Ankestyrelsen at belyse ovenstående antagelse i forhold til omfanget af åbenhed over for barnets biologiske forældre, samt hvordan adoptanter og plejeforældre håndterer denne åbenhed i dagligdagen.

Derudover undersøges adoptanternes og plejeforældrenes kendskab til og opfattelse af muligheden for at adoptere et barn, som man har i pleje. Som en særskilt del undersøges plejeforældres motivation for at adoptere deres plejebarn.

Ankestyrelsen vil gerne takke alle adoptanter og plejeforældre, som har deltaget i undersøgelsen.

¹ Ankestyrelsens undersøgelse af adoption uden samtykke (2011).

² Adoption som indsats – en systematisk gennemgang af udenlandske erfaringer. SFI – Det Nationale forskningscenter for Velfærd (2007).

³ Adoption som indsats – en systematisk gennemgang af udenlandske erfaringer. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (2007).

1 Sammenfatning

1.1 Begrebsafklaring og fokus for undersøgelsen

I undersøgelsen anvendes begrebet åbenhed som adoptanternes og plejeforældrenes viden om og kendskab til deres barns biologiske forældre.

Med viden menes de informationer, som adoptanterne og plejeforældrene fik om barnets biologiske forældre, samt om årsagen til, at barnet skulle adopteres eller i pleje.

Med kendskab menes adoptanternes og plejeforældrenes kontakt til barnets biologiske forældre samt deres barns kontakt til og samvær med sine biologiske forældre:

- Med kontakt forstås således, at der over tid sker en udveksling af eksempelvis fotografier, baggrundsinformationer eller opdateringer mellem barnet og de biologiske forældre samt de pågældende adoptanter eller plejeforældre. Kontakten indebærer ikke personlige møder.
- Med samvær forstås, at der over tid forekommer personlige møder mellem barnet og de biologiske forældre med eventuel deltagelse af de pågældende adoptanter eller plejeforældre⁴.

1.1.1 Undersøgelsens målgrupper og fokusområder

Adoptanter i undersøgelsen omfatter både internationale og nationale anonyme fremmedadoptioner. Plejefamilier omfatter børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet⁵.

I undersøgelsen indgår adoptanter og plejeforældre, som enten har adopteret eller fået et barn i pleje for ca. ét og seks år siden, for at belyse, om der er forskel på åbenhed i forhold til, hvor længe barnet har været adopteret eller i pleje.

Undersøgelsen har således fire fokusområder:

- Plejeforældres motivation for at adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke.
- Adoptanternes og plejeforældrenes kendskab til og opfattelse af muligheden for at adoptere et barn uden samtykke, som man har i pleje.

⁴ Der henvises i øvrigt til undersøgelsens baggrund og metode, jf. bilag 1.

⁵ Netværksadoptioner, stedsbarnsadoptioner, netværksanbringelser mfl. indgår ikke i undersøgelsen.

- Adoptanternes og plejeforældres viden om og kendskab til barnets biologiske forældre.
- Hvordan adoptanter og plejeforældre håndterer viden om og kendskab til barnets biologiske forældre.

1.2 Undersøgelsens hovedkonklusioner

1.2.1 Plejefamiliernes motivation for at adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke

Plejefamilierne i undersøgelsen er blevet spurgt om, hvorvidt de vil adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke, hvis de har mulighed for det.

Undersøgelsen viser, at hver tredje plejefamilie vil adoptere deres plejebarn, hvis de har mulighed for det. Hovedparten af plejefamilierne begrundede dette med, at de med tiden har opnået en tæt relation til deres plejebarn. Størstedelen af plejefamilierne ønsker ligeledes at skabe kontinuitet og stabilitet under deres plejebarns opvækst. Undersøgelsen viser også, at plejefamilierne er afventende i forhold til at adoptere.

To tredjedele af plejefamilierne oplyser, at de *ikke* vil adoptere deres plejebarn, hvis de har mulighed for det. Flertallet af plejefamilierne oplyser i denne sammenhæng, at det i høj grad skyldes, at deres plejebarn har brug for den støtte, som kommunen tilbyder i forbindelse med anbringelsen, og som ellers vil falde bort ved en adoption. En lige så stor andel af plejefamilierne begrundede i høj grad deres svar med, at de biologiske forældre til deres plejebarn ikke er interesseret i at bortadoptere. Halvdelen af plejefamilierne oplyser, at de i høj grad ønsker at bevare en professionel relation til deres plejebarn.

Overordnet viser de kvalitative interview, at det især er plejefamiliernes ønske om at få et barn, og at plejefamilierne med tiden har opnået en tæt relation til deres plejebarn, eksempelvis siden barnet var spæd, som har betydning for, at plejefamilierne vil adoptere deres plejebarn. Den interviewede plejefamilie, som ikke vil adoptere, ønsker først og fremmest at bevare en professionel tilgang til at have børn i pleje.

Plejefamilierne, som vil adoptere, nævner samtidig en række forbehold ved at gennemføre adoptionen. Plejefamilierne er bekymret for, at den kommunale støtte til plejebarnet falder bort. Det drejer sig både om den støtte barnet får i dag, og den støtte som barnet eventuelt kunne have behov for på sigt. Men også den støtte som plejefamilierne får i form af supervision. Ifølge plejefamilierne kan en adoption ligeledes betyde, at de skal finde en ny indtægtskilde samtidig med, at de fortsat har et barn med behov for særlig støtte. Plejefamilierne nævner også, at de biologiske forældre ikke vil bortadoptere til trods for, at plejebarnet gerne vil adopteres.

To af interviewede plejefamilier nævner, at de ikke har modtaget tilstrækkelig vejledning om at adoptere deres plejebarn hverken fra kommunen eller statsforvaltningen. De

efterlyser mere vejledning i forhold til, at få en større forståelse for de juridiske og økonomiske konsekvenser ved at adoptere. Desuden er de i tvivl om, hvilke konsekvenser en adoption vil have i forhold til barnets muligheder for at få særlig støtte.

1.2.2 Kendskabet til og opfattelsen af muligheden for at adoptere et plejebarn uden samtykke

Både adoptanter og plejeforældre er blevet bedt om at svare på, om de har kendskab til muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere uden samtykke, og om de har overvejet at benytte sig af denne mulighed.

Undersøgelsen viser, at et flertal af både adoptanter og plejeforældre ikke kender muligheden for at adoptere et plejebarn uden samtykke. Men også, at der trods alt er en ikke ubetydelig gruppe af adoptanter og plejefamilier, der både kender til muligheden, og som har overvejet at adoptere et plejebarn:

- 26 procent af adoptanterne fra 2006 og 34 procent af adoptanterne fra 2011 oplyser, at de har kendskab til muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere uden samtykke.
 - Heraf oplyser 15 procent (9 adoptanter) fra 2006 og 11 procent (7 adoptanter) fra 2011, at de har overvejet muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere uden samtykke.
- 43 procent af plejeforældrene fra 2006 og 26 procent af plejeforældrene fra 2011 oplyser, at de har kendskab til muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere uden samtykke.
 - Heraf oplyser 18 procent (9 plejeforældre) fra 2006 og 23 procent (6 plejeforældre) fra 2011, at de har overvejet muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere uden samtykke.

1.2.3 Viden om og kendskab til barnets biologiske forældre

Hovedparten af adoptanterne og plejeforældrene er tilfredse med de informationer, som de har fået om barnets biologiske forældre samt om årsagen til, at barnet enten blev adopteret eller kom i pleje. Ifølge flertallet af adoptanter og plejeforældre har informationerne ligeledes gjort det nemmere for dem at forstå deres barns behov.

Langt de fleste plejeforældre oplyser, at de har kontakt til deres barns biologiske forældre, og at deres plejebarn ligeledes har kontakt til og samvær med sine biologiske forældre. Plejeforældrene er overvejende positivt indstillet over for, at barnet har kendskab til sine biologiske forældre.

Blandt adoptanterne og plejeforældrene oplyser hovedparten, at de taler med deres barn, hvis der er noget, der bekymrer barnet i forhold til kendskabet til de biologiske forældre.

Der er væsentlig flere plejeforældre end adoptanter, der oplyser, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for tilknytningen til dem som plejeforældre. Både flertallet af adoptanter og plejeforældre tillægger barnets kendskab til sine biologiske forældre en positiv betydning for tilknytningen.

1.3 Undersøgelsens øvrige resultater

1.3.1 Adoptanternes og plejeforældrenes viden om barnets biologiske forældre

De fleste adoptanter og plejeforældre har viden om barnets biologiske forældre

I de fleste tilfælde har adoptanterne og plejeforældrene fået viden om barnets biologiske forældres fysiske, psykiske og sociale situation samt om årsagen til, at barnet skulle adopteres eller kom i pleje. Plejeforældrene har dog oftere fået information om barnets biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand end adoptanterne. Dette skal ses i sammenhæng med, at flere af de adopterede børn er hittebørn.

Samlet set er både adoptanterne og plejeforældrene i nogen grad eller i høj grad tilfredse med de informationer, som de har fået om barnets biologiske forældre samt om årsagen til, at barnet enten blev adopteret eller kom i pleje.

Flertallet af adoptanterne og plejeforældrene er ligeledes af den opfattelse, at informationerne om barnets biologiske forældre i nogen grad eller i høj grad har gjort det nemmere for dem at forstå deres barns behov:

- 68 procent af adoptanterne fra 2006 og 73 procent af adoptanterne fra 2011 oplyser, at de i nogen eller i høj grad oplever, at informationerne har gjort det nemmere for dem at forstå deres barn
- 88 procent af plejeforældrene fra 2006 og 84 procent af plejeforældrene fra 2011 oplyser, at de i nogen grad eller i høj grad oplever, at informationerne har gjort det nemmere for dem at forstå deres barn

1.3.2 Adoptanternes og plejeforældrenes kendskab til barnets biologiske forældre

Hovedparten af plejefamilier har kendskab til barnets biologiske forældre

Hovedparten af plejeforældrene oplyser, at de har kontakt til deres barns biologiske forældre. Tilsvarende har hovedparten af plejebørnene kontakt og samvær med deres biologiske forældre. Hovedparten af plejeforældrene oplever ligeledes kontakten og samværet som overvejende positiv.

Blandt adoptanterne er der få, der har kendskab til barnets biologiske forældre i form af kontakt og samvær.

Fastlagt kontakt og samvær overholdes og støttende samtaler styrker samværsrelationerne – ifølge plejeforældrene

Når der er samvær mellem plejebørn og de biologiske forældre, er det oftest kommunen, der har fastlagt en plan for samværet. I undersøgelsen oplyser flertallet af plejeforældrene, at samværet finder sted i henhold til den fastlagte plan.

En andel af plejeforældrene oplyser, at samværet med barnets biologiske forældre er overvåget⁶:

- 29 procent af plejeforældrene fra 2006 og 25 procent af plejeforældrene fra 2011 oplyser, at der er truffet afgørelse om overvåget samvær.

Flertallet af plejeforældrene oplyser, at det overvågede samvær finder sted i henhold til de rammer, der er fastsat af kommunen.

Halvdelen af plejeforældrene fra 2006 og to tredjedele af plejeforældrene fra 2011 oplyser, at de benytter sig af støttende samtaler for at styrke samværsrelationerne til deres barns biologiske forældre⁷. Heraf mener størsteparten af plejeforældrene, at samtalerne i nogen eller i høj grad styrker samværsrelationerne.

1.3.3 Håndtering af viden om og kendskab til barnets biologiske forældre

Kendskabet til de biologiske forældre har især betydning for barnets tilknytning til plejeforældrene

Væsentligt flere plejeforældre end adoptanter oplyser, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for tilknytningen til dem som plejeforældre:

⁶ Jf. § 71, stk. 3 i serviceloven.

⁷ Jf. § 142, stk. 4 i serviceloven.

- 33 procent af adoptanterne fra 2006 og 42 procent af adoptanterne fra 2011 oplever, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for barnets tilknytning til dem som adoptanter
- 72 procent af plejeforældrene fra 2006 og 75 procent af plejeforældrene fra 2011 oplever, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for tilknytningen til dem som plejeforældre

Af de adoptanter og plejeforældre, der oplyser, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for tilknytningen, mener flertallet af både adoptanter og plejeforældre, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har enten en positiv eller en meget positiv betydning for tilknytningen.

Flertallet af adoptanter og plejeforældre taler med deres barn om de biologiske forældre – særligt om bekymringer

Hovedparten af både adoptanter og plejeforældre oplyser, at de taler med deres barn, hvis der er noget, der bekymrer barnet i forhold til kendskabet til de biologiske forældre. Til gengæld er der væsentligt flere plejeforældre end adoptanter, som oplyser, at deres barn har behov for at tale med dem om sine biologiske forældre i det daglige.

Generelt vurderer adoptanter og plejeforældre forholdet til deres barn som åbent, når det drejer sig om barnets kendskab til sine biologiske forældre

Hovedparten af adoptanterne eller plejeforældrene oplyser, at de vil karakterisere forholdet til deres barn som et meget åbent forhold, hvor de taler om de forhold, der rører sig i det daglige omkring kendskabet til barnets biologiske forældre:

- 89 procent af adoptanterne fra 2006 og 86 procent af adoptanterne fra 2011 oplyser, at de vil karakterisere deres forhold til barnet som et meget åbent forhold
- 82 procent af plejeforældrene fra 2006 og 76 procent af plejeforældrene fra 2011 oplyser, at de vil karakterisere deres forhold til barnet som et meget åbent forhold

Ingen af adoptanterne og plejefamilierne har samvittighedsmæssige problemer i forhold til, at deres barn ikke er hos sine biologiske forældre.

1.4 anbefalinger om særlig fokus på praksis

På baggrund af undersøgelsens resultater bør kommuner og statsforvaltningen i højere grad indtænke følgende anbefalinger i praksis, når børn og unge anbringes i en plejefamilie:

- Større afklaring blandt plejefamilier om, hvordan de ændrede regler om adoption uden samtykke skal forstås.
- Øget vejledning om eventuelle juridiske og økonomiske konsekvenser ved at adoptere et plejebarn.
- Øget vejledning om mulighederne for støtte til både barnet og plejefamilien, når der gennemføres en adoption.
- Ved anbringelse af små børn, hvor kommunen har en formodning om, at anbringelsen senere kan ende med en adoption med eller uden samtykke, bør kommunen anbringe barnet hos plejeforældre, der er indstillet på at adoptere.

1.5 Deltagerne i undersøgelsen

I forbindelse med dataindsamlingen er der indhentet kontaktoplysninger på samtlige adoptanter og plejeforældre, som har adopteret eller fået et barn i pleje i henholdsvis 2006 og 2011. I alt 766 adoptanter⁸ og 597 plejeforældre er således blevet kontaktet med henblik på at deltage i undersøgelsen. Heraf har 431 adoptanter og 181 plejeforældre besvaret et spørgeskema, hvilket svarer til en svarprocent på 56 procent for adoptanterne og en svarprocent på 30 procent for plejeforældrene. 125 plejefamilier har besvaret spørgeskemaet om plejefamiliers motivation for at adoptere deres plejebarn. 181 plejefamilier blev bedt om at udfylde spørgeskemaet, hvilket svarer til en svarprocent på 69 procent.

Samlet set vurderes svarprocenten at være tilfredsstillende. Det begrundes med, at hele populationen, altså alle dem, der enten har fået et barn i pleje eller adopteret et barn i enten 2006 eller 2011, er blevet bedt om at deltage⁹.

⁸ I undersøgelsens indgår 23 nationale adoptanter, jf. bilag 1 om undersøgelsens baggrund og metode.

⁹ Der henvises i øvrigt til undersøgelsens baggrund og metode, jf. bilag 1.

2 Plejefamiliers opfattelse af at adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke

Resumé

Følgende kapitel handler om, hvorvidt plejeforældre vil adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke, hvis de har mulighed for det. Derudover blev tre plejefamilier interviewet om deres opfattelse af muligheden for at adoptere deres plejebarn.

Undersøgelsen viser, at hver tredje plejefamilie vil adoptere deres plejebarn, hvis de har mulighed for det. Hovedparten af plejefamilierne begrundede dette med, at de med tiden har opnået en tæt relation til deres plejebarn. Størstedelen af plejefamilier ønsker ligeledes at skabe kontinuitet og stabilitet under deres plejebarns opvækst.

To tredjedele af plejefamilierne oplyser, at de ikke vil adoptere deres plejebarn, hvis de har mulighed for det. Flertallet af plejefamilierne oplyser i denne sammenhæng, at det i høj grad skyldes, at deres plejebarn har brug for den støtte, som kommunen tilbyder i forbindelse med anbringelsen, og som ellers vil falde bort ved en adoption. En lige så stor andel af plejefamilierne begrundede i høj grad deres svar med, at de biologiske forældre til deres plejebarn ikke er interesseret i at bortadoptere. Halvdelen af plejefamilierne oplyser, at de i høj grad ønsker at bevare en professionel relation til deres plejebarn.

Overordnet viser de kvalitative interview, at det især er ønsket om at få et barn og opbygningen af en tæt følelsesmæssig tilknytning fra plejebarnet er spænd, som har betydning for, at plejefamilierne vil adoptere deres plejebørn. Plejefamilien, som ikke vil adoptere, ønsker først og fremmest at bevare en professionel tilgang til at have børn i pleje.

Plejefamilierne, som vil adoptere, nævner dog en række forbehold ved at gennemføre adoptionen. Plejefamilierne er bekymret for, at den kommunale støtte til plejebarnet falder bort. Det gælder også den støtte, som plejefamilien får i form af supervision. Plejefamilierne nævner ligeledes de økonomiske konsekvenser ved at adoptere. Ifølge plejefamilierne kan det for eksempel betyde, at de skal finde en anden indtægtskilde samtidig med, at de fortsat har et barn med behov for særlig støtte. Plejefamilierne påpeger også, at de biologiske forældre ikke vil bortadoptere til trods for, at plejebarnet gerne vil adopteres. Derfor vil plejefamilierne gerne vente med at adoptere indtil barnet er myndig.

Plejefamilierne er i tvivl om de juridiske og økonomiske konsekvenser ved at adoptere deres plejebarn. Desuden er de i tvivl om, hvilke konsekvenser en adoption vil have i forhold til barnets muligheder for fortsat at få særlig støtte. I denne sammenhæng

efterspørger plejefamilierne mere vejledning fra både kommunens og statsforvaltningens side.

Den sidste del af kapitlet handler om adoptanternes og plejeforældrenes kendskab til og opfattelse af muligheden for at adoptere et plejebarn uden samtykke.

Undersøgelsen viser, at et flertal af både adoptanter og plejeforældre ikke kender muligheden for at adoptere et plejebarn uden samtykke. Men også, at der trods alt er en ikke ubetydelig gruppe af adoptanter og plejefamilier, der både kender til muligheden, og som har overvejet at adoptere et plejebarn.

2.1 Plejefamiliers motivation for at adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke

2.1.1 Hver tredje plejefamilie vil adoptere deres plejebarn

Plejefamilierne er blevet bedt om at besvare, om de vil adoptere deres plejebarn, hvis de har mulighed for det – uanset om der er tale om med eller uden samtykke fra barnets biologiske forældre.

Således oplyser en tredjedel af plejefamilierne, at de vil adoptere deres plejebarn, hvis de har mulighed for det. De øvrige plejefamilier i undersøgelsen, svarende til to tredjedel, oplyser, at de ikke vil adoptere deres plejebarn, hvis de har mulighed for det, *jf. tabel 2.1.*

Tabel 2.1 Vil I adoptere jeres plejebarn, hvis I har mulighed for det?

	Antal	Procent
Ja	41	33
Nej	83	66
Vi har adopteret vores plejebarn	1	1
I alt	125	100

Note: Spørgeskemaet blev sendt til de 181 plejefamilier, som ligeledes besvarede spørgeskemaet om åbenhed i adoptions- og plejeforhold.

Så godt som alle plejefamilier, der vil adoptere deres plejebarn, hvis de har mulighed for det, begrundes deres svar med, at det i høj grad skyldes, at de med tiden har opnået en tæt relation til deres plejebarn. En anden væsentlig årsag er, at plejefamilierne ønsker at skabe kontinuitet og stabilitet under deres plejebarns opvækst. Dette vægter 78 procent af plejefamilierne i høj grad. En stor andel af plejefamilierne, svarende til 59 procent, vægter ligeledes i høj grad, at de ønsker at gøre en social indsats.

Ikke helt så mange, men stadig en væsentlig del af plejefamilierne oplyser, at de enten har en faglig interesse for området eller ønsker at få et barn, som de kan være juridiske forældre for. Det svarer henholdsvis 44 procent og 27 procent af plejefamilierne.

93 procent af plejefamilierne, som vil adoptere deres plejebarn, oplyser, at det slet ikke skyldes, at de ikke har råd til at adoptere et barn fra udlandet. Tilsvarende begrundet tre fjerdedele af plejeforældrene deres svar med, at det slet ikke skyldes, at de ikke selv kan få børn, *jf. tabel 2.2.*

Tabel 2.2 Hvis I vil adoptere jeres plejebarn, begrund venligst hvorfor ved at afkrydse følgende svarmuligheder baseret på en vægtning af jeres svar.

	I høj grad		I nogen grad		I mindre grad		Slet ikke	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Vi har et ønske om at få et barn, som vi også kan være juridiske forældre for	11	27	10	24	9	22	11	27
Vi kan ikke selv få børn	6	15	3	7	1	2	31	76
Vi har ikke råd til at adoptere et barn fra udlandet	1	2	1	2	1	2	38	93
Vi har en faglig interesse for området	18	44	12	29	6	15	5	12
Vi ønsker at gøre en social indsats	24	59	11	27	3	7	3	7
Fordi vi med tiden har opnået en tæt relation til vores plejebarn	39	95	1	2	0	0	1	2
Vi er de eneste forældre, som vores plejebarn har	7	17	15	37	2	5	17	41
For at skabe øget kontinuitet og stabilitet under vores plejebarns opvækst	32	78	6	15	2	5	1	2
Fordi de udvidede regler om adoption uden samtykke nu gør det muligt for os	16	39	5	12	8	20	12	29
Andet	9	64	1	7	1	7	3	21

Blandt de plejefamilier, som ikke vil adoptere deres plejebarn, oplyser 61 procent, at det i høj grad skyldes, at deres plejebarn har brug for den støtte, som kommunen tilbyder i forbindelse med anbringelsen, og som ellers vil falde bort ved en adoption.

Et tilsvarende antal plejefamilier begrundet i høj grad deres svar med, at de biologiske forældre til deres plejebarn ikke er interesseret i at bortadoptere. Endelig oplyser ca. halvdelen af plejeforældrene, at de i høj grad fortsat ønsker at bevare en professionel relation til deres plejebarn, *jf. tabel 2.3.*

Tabel 2.3 Hvis I ikke er interesseret i at adoptere jeres plejebarn, begrund venligst hvorfor ved at afkrydse følgende svarmuligheder baseret på en vægtning af jeres svar.

	I høj grad		I nogen grad		I ringe grad		Slet Antal
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	
Vi ønsker fortsat at bevare en professionel relation til vores plejebarn	40	48	17	20	9	11	17
Vi føler os ikke tilstrækkeligt følelsesmæssigt knyttet til vores plejebarn	12	14	14	17	11	13	46
Vi føler os for gamle til at adoptere vores plejebarn	17	20	11	13	14	17	41
Vi synes, at vores plejebarn er for gammelt til at blive adopteret	24	29	12	14	8	10	39
Vores plejebarn er ikke interesseret i at blive adopteret af os	25	30	8	10	11	13	39
Som par er vi ikke enige om, hvorvidt vi skal adoptere vores plejebarn	18	22	7	8	3	4	55
Barnet har en god relation til sine biologiske forældre, som vi ikke ønsker at bryde	40	48	20	24	10	12	13
Vores plejebarn har brug for den støtte, som kommunen tilbyder i forbindelse med anbringelsen, og som ellers vil falde bort ved en adoption	51	61	12	14	9	11	11
Vi har ikke råd til at miste vores plejevederlag	20	24	15	18	18	22	30
Vi har brug for flere informationer om muligheden for at adoptere vores plejebarn	7	8	5	6	12	14	59
De biologiske forældre til vores plejebarn er ikke interesseret i at bortadoptere	51	61	6	7	2	2	24
Vi er bekymret for, at adoptionen af vores plejebarn ikke bliver godkendt	4	5	4	5	9	11	66
Vi har en forventning om, at vores plejebarn kun er i pleje hos os midlertidigt	5	6	6	7	14	17	58
Andet	22	54	1	2	1	2	17

2.2 Plejefamilierne er afventende i forhold til at gennemføre adoptionen

Plejefamilierne, som vil adoptere deres plejebarn, er blevet bedt om at svare på, om de har foretaget sig noget på baggrund af deres overvejelser. Så godt som ingen af plejefamilierne har således foretaget sig noget, hvilket svarer til 76 procent. 10 procent af plejefamilierne oplyser, at de indtil videre har drøftet muligheden for adoption med en sagsbehandler i kommunen, *jf. tabel 2.4*.

Tabel 2.4 Har I foretaget jer noget på baggrund af jeres overvejelser om at adoptere jeres plejebarn?

	Antal	Procent
Vi har sendt en ansøgning til statsforvaltningen og afventer svar	0	0
Vi har sendt en ansøgning til statsforvaltningen, men har fået afslag	1	2
Vi har indtil videre drøftet det med en sagsbehandler i kommunen	4	10
Vi har ikke foretaget os noget	31	76
Andet	5	12
I alt	41	100

68 procent af plejefamilierne, som ikke har foretaget sig noget til trods for, at de gerne vil adoptere deres plejebarn, oplyser, at det i høj grad skyldes, at de biologiske forældre til deres plejebarn ikke ønsker at bortadoptere. Det er den samme begrundelse som plejefamilierne, der ikke vil adoptere, giver.

Derimod er det ikke børnenes ønsker, der forhindrer adoptionen. Kun 10 procent af de plejefamilier, der ønsker at adoptere, men ikke har foretaget sig noget, angiver at det i høj grad skyldes børnenes interesse.

I forlængelse heraf oplyser 39 procent af plejeforældrene, at de har brug for flere oplysninger om muligheden for at adoptere deres plejebarn. Knap en fjerdedel af plejeforældrene oplyser ligeledes, at de i høj grad er usikre på, om deres plejebarn kan få den støtte, som kommunen tilbyder nu, hvis de adopterer.

Et forhold som uenighed hos plejeforældrene, spiller stort set ingen rolle i forhold til, at plejeforældrene ikke er gået videre med deres overvejelser om at adoptere. 16 procent af plejeforældrene oplyser således, at dette i nogen eller høj grad har en betydning, jf. *tabel 2.5*.

Tabel 2.5 Hvad er årsagen til, at I ikke har foretaget jer noget på baggrund af jeres overvejelser om at adoptere jeres plejebarn?

	I høj grad		I nogen grad		I ringe grad		Slet ikke	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Vores plejebarn er ikke interesseret i at blive adopteret af os	3	10	5	16	2	6	21	68
De biologiske forældre til vores plejebarn er ikke interesseret i at bortadoptere	21	68	2	6	2	6	6	19
Som par er vi ikke enige om, hvorvidt vi skal adoptere vores plejebarn	3	10	2	6	3	10	23	74
Vi er usikre på, om vores barn kan få den støtte, som kommunen nu tilbyder, hvis vi adopterer vores plejebarn	7	23	8	26	5	16	11	35
Vi har ikke råd til at miste vores plejevederlag	3	10	6	19	7	23	15	48
Vi har brug for flere informationer om muligheden for at adoptere vores plejebarn	12	39	6	19	3	10	10	32
Vi er bekymret for, at vores ansøgning om at adoptere vores plejebarn ikke bliver godkendt	7	23	4	13	7	23	13	42
Vi har en forventning om, at vores plejebarn kun er i pleje hos os midlertidigt	0	0	3	10	4	13	24	77
Vi har flere plejebørn og ønsker ikke at gøre forskel på dem	5	16	3	10	1	3	22	71
Andet	6	75	0	0	0	0	2	25

Plejeforældrene oplyser, at de selv har været opmærksomme på muligheden for at adoptere deres plejebarn, jf. tabel 2.8.

Tabel 2.6 Hvordan er jeres overvejelser om at adoptere jeres plejebarn opstået?

	Antal	Procent
Vi har selv været opmærksomme på muligheden	10	24
Vores plejebarn spurgte, om vi var interesseret	1	2
Vores plejebarns biologiske forældre spurgte, om vi var interesseret	1	2
Sagsbehandleren i kommunen spurgte, om vi var interesseret	4	10
Vi fik idéen fra andre plejeforældre	1	2
Andet	25	60
I alt	42	100

Flere af plejefamilierne uddyber deres besvarelse i bemærkningsfeltet til spørgsmålet. Bemærkningerne handler især om, at plejefamilierne vil sikre sig, at deres plejebarn får en stabil og tryk opvækst:

"Vi har et ønske om, at vores plejebørn får mere ro i opvæksten. Vi kan se, hvordan det slider på dem, når de skal forholde sig til skiftende sagsbehandlere og svigtende forældre".

"Vi ønsker at beholde hende for altid. Vi håber også, at hun slipper for det elendige samvær, som hun har med sin biologiske mor to gange om måneden, og som er så hårdt for hende".

"Vi elsker vores plejebarn højt, og vi ønsker fuld sikkerhed for, at han bliver hos os, og at vi – og ikke et utal af forskellige sagsbehandlere – bestemmer, hvad der er bedst for ham".

"Vi fik vores plejebarn tidligt i barndommen, og han er kun vokset op hos os. Der har ikke på noget tidspunkt været tale om, at vores plejebarn skulle tilbage til de biologiske forældre. Derfor vil vi gerne ligestille vores plejebarn med vores biologiske børn. Vores plejebarn er efterhånden mere knyttet til vores familie end til sin egne forældre".

"Vores biologiske barn opfatter vores plejebarn som en søskende, så med årene bliver det mere og mere naturligt – selvom den biologiske far stadig lever".

2.3 Interview med plejefamilier om deres motivation for at adoptere deres plejebarn

Tre plejefamilier er interviewet. To af plejefamilierne vil adoptere deres plejebørn, mens en plejefamilie ikke vil. Interviewene skal til dels understøtte undersøgelsens kvantitative resultater. Hensigten med interviewene er ligeledes at give et uddybende og nuanceret billede af de forskellige holdninger og erfaringer, der kan være hos plejefamilier, når det drejer sig om adoption af plejebørn. I interviewene er plejefamilierne blevet spurgt om, de vil adoptere deres plejebørn. Plejefamilierne er ligeledes blevet bedt om at begrunde deres svar. Væsentlige resultater fra interviewene præsenteres i de følgende afsnit nedenfor.

2.3.1 Ønsket om at få et barn

I interviewene nævner to af plejefamilierne, at de oprindeligt havde et ønske om at få et barn og netop derfor valgte at blive plejeforældre.

Den ene af familierne har i forvejen to biologiske børn, som begge er flyttet hjemmefra. I dag er de plejeforældre til en dreng, som de har haft i pleje siden han var spæd:

"Vi ville gerne have flere børn, men vi kunne ikke selv få flere – og vi følte også at vi havde ressourcer til at få flere børn. Derfor tænkte vi, at det at blive plejeforældre var en mulighed. Så gik der ca. et års tid fra at vi blev godkendt som plejeforældre til at vi fik Daniel. Vi fik ham, da han kun var to timer gammel (Plejemor)."

Derudover havde plejefamilien en faglig interesse i at få et barn i pleje:

"Jeg har arbejdet hundrede år med unge, så for mig handlede det om, at prøve noget andet kombineret med, at vi begge smadder gerne ville have flere børn. Så var der også den professionelle side af det, hvor man skal samarbejde med mange forskellige instanser – familieambulatoriet, sagsbehandleren, familieplejekonsulenter og biologiske forældre – som havde betydning for, at vi blev plejeforældre. Det synes jeg lød spændende" (Plejemor).

Som udgangspunkt har plejefamilien den holdning, at der generelt bør være mere åbenhed blandt alle plejefamilier omkring muligheden for at adoptere et barn, som man har i pleje:

"Min egen holdning er, at mange flere burde adoptere deres plejebørn fra starten af. Det lyder måske lidt pladder-pædagogisk, men det synes jeg virkelig, at de burde! Vi er i et plejefamilie-netværk, og der er holdningen generelt; vi er en plejefamilie – derfor adopterer vi ikke – det er en principssag! Det er mest dem, der har haft rigtig mange plejebørn gennem årene. Sådan har vi det slet ikke" (Plejemor).

Plejefamilien, som vil adoptere, overvejer på sigt at få endnu et barn i pleje. Her fremhæver plejefamilien, at det gerne må være et yngre barn og et barn, som ikke i udbredt grad har behov for særlig støtte:

"Vi vil gerne have børnene, mens de er små og ikke for skadet, og vi bliver jo heller ikke yngre. Men vi overvejer det igen – måske her sidst på året. Vi er ikke færdige med at være plejeforældre. En ting er, at vi har lyst til det, en anden ting er, at det også vil være godt for Daniel, at der er en, som han kan dele det med at være i pleje – så er de to. Også selvom at vi adopterer ham, så vil det være godt for ham, at have en søskende" (Plejemor).

"Men det skal ikke være et barn, der er for skadet – altså gerne et barn, som er normalt fungerende. Også fordi Daniel kræver en hel del. Det kan også være et barn, der er lidt ældre. For os har det været en positiv oplevelse at være plejeforældre, så det vil vi gerne prøve igen" (Plejefar).

Den anden plejefamilie, som ligeledes ønskede sig børn, forklarer, at de ikke selv var i stand til at få børn. Plejefamilien begyndte for ca. 30 år siden med plejebørn i aflastning. På et senere tidspunkt fik de plejebørn, som var spæde ved anbringelsen:

"Vi synes, at der manglede børn i vores tilværelse, og da vi ikke selv kan få dem, så måtte vi finde på en anden løsning" (Plejemor).

"I starten var vi begge på deltid, så det var mest børn i aflastning, men så tog det for alvor om sig, og det var der vi fik Peter, som i dag er 27 år. Vi fik ham, da han var 15 måneder gammel. Faren var lige død af en overdosis, og moren var på afvænnings på grund af et stofmisbrug. Da Peter så var 9 år, fik vi Ib – han var 3 måneder gammel på det tidspunkt, og også et såkaldt "misbrugs-barn". I starten var han indlagt på Hvidovre hospital, hvor jeg besøgte ham hver dag de første par måneder indtil han var klar til at komme hjem til os" (Plejemor).

2.3.2 Vil gerne forblive professionelle plejeforældre

For en anden familie var det først og fremmest muligheden for at blive professionelle plejeforældre, som betød, at de valgte at få børn i pleje. Plejefamilien har selv fem sammenbragte biologiske børn. Plejefamilien forklarer, at det startede med, at de ved et tilfælde fik et barn i aflastning. Efter et uddannelsesforløb besluttede plejefamilien sig for at blive professionel:

"Vi kendte en familie, som havde problemer med deres barn. Vi kunne høre i telefonen, når moren ringede, at han hylede og skreg, og at der var kaos. Så kom vi til at sige, så kom da her over med ham. Så det var tilfældigt, at vi kom i gang med at have børn i pleje. Men efterhånden fandt vi ud af, at vi var gode til at tage vare på andres mennesker børn" (Plejefar).

I modsætning til de to øvrige plejefamilier, som ønskede sig børn, opfatter plejefamilien ikke deres plejebørn som deres egne:

"Det er nogle andre følelser, man har over for plejebørnene i forhold til sine egne børn. De rummes, men det er et andet sted. Der er andre følelser i spil, selvom man holder af dem. Men vi ved, at de ikke er vores" (Plejefar).

Plejeforældrene forventer heller ikke, at de bevarer kontakten til deres plejebørn, når anbringelserne ophører:

"Det er måske en eller to af vores plejebørn, som bevarer kontakten til os. Ellers ude af øje ude af sind – fra børnenes side" (Plejemor).

"Man skal ikke regne med, at bare fordi vi er deres plejeforældre, så er vi venner for altid. Børnene accepterer at være her, og de er glade for det, og umiddelbart vil de ikke flytte. Men den dag, hvor de flytter, så går der nok nogle år, før vi ser dem igen. Sådan er det jo også med mange biologiske børn" (Plejefar).

Som udgangspunkt har plejefamilien den klare holdning, at plejefamilier generelt ikke bør adoptere deres plejebørn:

"For mig handler det om en generel betragtning. Man kan ikke tage plejebørn fra deres forældre. Uanset hvor umulige forældrene måtte være. Hvad bilder man sig ind – skulle jeg til at sige!" (Plejefar).

2.4 Plejefamiliernes begrundelser for at adoptere

2.4.1 En tæt relation til plejebarnet

De to plejefamilier, som nævner, at de valgte at få et barn i pleje, fordi de ønskede at få et barn, nævner ligeledes, at de i høj grad er motiveret for at adoptere.

Begge plejefamilier fik deres plejebørn i pleje som spæde. Plejefamilierne nævner således, at de med årene har opbygget en tæt følelsesmæssig tilknytning til deres plejebørn.

Plejefamilien, som har haft deres plejebarn i seks år, fremhæver således i interviewet:

"Jeg var i tvivl om, jeg kunne knytte mig så meget til et plejebarn. I dag er det næsten pinligt, at jeg har tænkt den tanke. Netop fordi jeg betragter Daniel lige så meget som vores, som de to andre børn, som vi har. Der er ingen forskel. Børn har åbenbart en sugeevne af en eller anden art – man kommer til at holde af dem" (Plejefar).

"Jeg har tit tænkt på – gid han bare var vores! Så er der ikke andre, der skal blande sig i alt muligt – så er det kun os, der beslutter, hvad der skal ske" (Plejemor).

Som svar på hvorfor plejeforældrene vil adoptere deres plejebarn, nævner plejeforældrene to situationer fra hverdagen, som afspejler, hvordan de opfatter deres plejebarn – nemlig som deres helt egen:

"Han elsker den historie om, hvordan vi fik ham. Vi har fortalt ham, at Søren og jeg ville så gerne have et barn til, men det kunne vi ikke få. Og ved du så hvad, en dag ringer telefonen og så kunne vi komme og hente dig hos mor Anne, fordi hun ikke selv kunne passe dig. Han kan godt lide at høre den historie – ligesom børn, der kan se sig selv blive hentet i lufthavnen fra Korea på video eller noget i den retning. Han spørger ikke så meget mere til det, men det gjorde han en gang" (Plejemor).

"En dag kom han også hen til mig og sagde; far, jeg har samme hårfarve som dig! Nu er det så gået op for ham, at han har meget mørkere hår end mig. Han har aldrig spurgt, men jeg har altid heddet far og Vibeke har heddet mor og hans egen mor hed mor Anne. Men det er faktisk aldrig noget, som jeg tænker på, når vi eksempelvis er på tur eller noget. Altså at vi ikke har samme hårfarve og alt det der. Det er mest, når andre spørger, hvor vi har Daniel fra. Så kommer det bag på mig, at andre kan se, at vi ser forskellige ud" (Plejefar).

Ifølge plejefamilien kan det på sigt have betydning for deres plejebarns identitetsfølelse, om de adoptere ham eller ej:

"Jeg kan forestille mig, at når han bliver fjorten eller femten år, så kunne det være bedre for ham at vide, at han er adopteret. Også fordi at han sammenligner sig med vores ældre børn. At han er ligesom dem og en del af vores familie. Ellers vil han måske altid tænke, at der er en forskel. Og særligt som teenager, hvor man i forvejen er i krise med sig selv og sin identitet" (Plejefar).

Plejefamilien, som på nuværende tidspunkt har tre plejebørn, som de gerne vil adoptere, nævner i interviewet, at de længe har ønsket at adoptere deres plejebørn. Desuden er ønsket gensidigt. For plejeforældre er det dog ikke afgørende, at de bliver juridiske forældre for deres plejebørn. Således understreger plejeforældrene, at de altid vil betragte plejebørnene som deres egne:

"Vi har jo ikke egne børn, så for flere år siden fik vi lavet et testamente, så det ikke er min eller Claus' familie, som arver efter os – men tre af vores plejebørn. Det vil sige, at Peter og Ib er indstillet som arvinger efter os. Det gælder uanset om de vil adopteres af os eller ej. Det samme gælder for Frank" (Plejemor).

"For os betyder det ikke så meget, at vi adopterer. Vi vil altid betragte Peter, som vores søn. Han har været hos os i så mange år, så der er ligesom ikke nogen, der længere

tænker over det. Det samme gælder for Ib, som har taget vores efternavn. At adoptere er blot et stykke papir, som ikke ændrer noget som helst følelsesmæssigt hos os" (Plejefar).

2.5 Forbehold ved at gennemføre adoptionen

2.5.1 Bekymringer om, at den kommunale støtte bortfalder

Til trods for at to af de interviewede plejefamilier har et stort ønske om at adoptere deres plejebørn, nævner begge plejefamilier en række forbehold ved at gennemføre adoptionerne.

For det første er plejeforældrene bekymret for, at støtten fra kommunen bortfalder, hvis de adopterer. Det drejer sig både om den støtte det enkelte plejebarn får i dag. Men også den støtte, som plejebarnet eventuelt kunne få behov for på sigt.

Plejefamilien med et plejebarn på seks år fortæller, at den biologiske mor til deres plejebarn netop er gået bort. Det har – ifølge plejefamilien – medført, at deres plejebarn har fået symptomer på OCD:

"I starten reagerede Daniel ikke på, at hans mor døde. Men det er så kommet med fuld udblæsning nu. Han er begyndt at have OCD-symptomer – altså tvangstanker og tvangshandlinger. Jeg har snakket med en psykolog, som jeg går til supervision hos, og hun siger netop, at det er en naturlig reaktion på, at moren er død, og at vi skal se tiden an. Men Daniel har altså haft det skidt siden morens død. Derfor bad vi kommunen om, at Daniel kom i terapi. Psykologen har fortalt os, at Daniel er meget optaget af døden – hvad der sker, når man dør, og hvor man kommer hen. Det handler ikke kun om, at moren er død, men også at det samme kunne ske for os – vi kan dø, andre kan dø, børn kan dø. Det er gået rigtig godt i børnehaven, men siden morens død – har pædagogerne fortalt – at han er begyndt at isolere sig, og at han er meget urolig" (Plejemor).

Plejefamilien forklarer, at de forholder sig afventende i forhold til, hvordan deres plejebarn klarer sig. Blandt andet hvordan deres plejebarn reagerer, når der med årene sker yderligere forandringer i plejebarnets tilværelse. Plejefamilien nævner, at det kan have betydning for, hvornår de adopterer:

"Lige nu hvor Daniel har det skidt med alle de her tvangstanker og er i behandling, han sover også dårligt og ligger i vores seng – på mange måder er det ligesom gået tilbage. Så længe at det er sådan, så er vi ikke tjent med, at han skal adopteres – selvom vi gerne vil adoptere ham på et tidspunkt. Vi er også bange for, at vi ikke får den nødvendige hjælp. Når man er plejebarn, så har man mulighed for at få hjælp og støtte. Familieambulatoriet har været rigtig gode med råd og vejledning. Jeg har også fået supervision til at håndtere moren og adfærdsmæssige problemer med Daniel. Alt sådan noget er lagt ud fra starten af – men hvad sker der, når vi så adopterer? Får vi så den

nødvendige hjælp? Jeg har hørt, at børnene kommer i kø med alle de såkaldte normale børn, så vi får ikke hjælpen så hurtigt" (Plejemor).

"Vi er bange for at overtage nitten. Så står vores kommune her – og den anden kommune siger tak, så har vi sparet de penge! Det var også det vi fornemmede, da sagsbehandleren skød adoptionen af sted - nu skal vi bare adoptere, så der kunne spares penge! Fra at være et barn med særlige behov, så skal han pludselig være et barn, som er helt normal. Det er det kommunen lægger op" (Plejefar).

"Familieambulatoriet har sagt, at hvis der er noget i vejen med ham, så vil det blive tydeligere med alderen. Vi synes selvfølgelig, han er et kvikt barn, men vi ved jo ikke, hvordan det kommer til at gå, når han skal i skole. Han har en uro i kroppen, som jeg ikke ved, hvad er. Jeg tror ikke, det er ADHD. Omvendt ved jeg heller ikke, hvad det er. Men det er noget, der vil blive tydeligere, når han starter i skole, og der bliver stillet krav til ham, for eksempel at han skal sidde stille i tre kvarter. Vi er spændte på at se, hvordan det kommer til at gå" (Plejemor).

Plejefamilien – som vil adoptere tre af deres plejebørn – giver udtryk for samme bekymringer, når de adopterer:

"Vi vil nok være hårdt ramt. Både i forhold til psykologhjælp til børnene og supervision til os. Der er jo tit situationer med børnene, hvor vi tænker, hvad stiller vi op her? Vi får ingen støtte, hvis vi adopterer. Så bliver det noget i retningen af, at vi må gå til egen læge og på den måde klare det selv" (Plejemor).

2.5.2 Økonomiske konsekvenser ved at adoptere

Plejefamilierne har ligeledes gjort sig overvejelser om de økonomiske konsekvenser ved at adoptere. Som udgangspunkt understreger plejefamilierne, at økonomien spiller en mindre rolle sammenlignet med deres ønske om at adoptere. Dog påpeger plejefamilierne, at det vil betyde, at de muligvis skal finde nye indtægtsmuligheder. Rent praktisk vil det – ifølge plejefamilierne – også være en udfordring i hverdagen i forhold til hensynet til plejebørnenes behov for særlig støtte:

"Der er selvfølgelig nogle dilemmaer. At vi gerne vil være plejeforældre, fordi det også er et arbejde, og det er smadder spændende. Men vi er også afhængige af indtægten, fordi jeg er på deltid " (Plejemor).

"Det er lidt grimt at tænke på det med pengene, men vi skal også kunne leve og bo, der hvor vi gør – vi kan ikke bo her, hvis jeg er på deltid. Måske kan man få supplerende dagpenge fra kommunen, fordi Daniel er et barn med lidt særlige behov – men vi ved ikke, om det kan lade sig gøre. At adoptere vil altså betyde, at jeg skal på fuldtid igen. Men det vil heller ikke fungere med Daniel, for han kan ikke tåle at være i institution så

længe. Vi har også holdt fri om mandagen på grund af samvær med moren. Og tit har vi besøg af sagsbehandleren eller andre, hvor Daniel skal være hjemme” (Plejemor).

Tilsvarende overvejelser om de økonomiske konsekvenser ved at adoptere nævner plejefamilien, som vil adoptere tre plejebørn:

”Hånden på hjertet – selvfølgelig betyder økonomien noget, for det er jo vores erhverv. Hvis vi adopterer hele banden, så har vi jo ikke nogen indtægt. Så skal vi finde to nye job” (Plejemor).

”Det er slemt nok i forvejen, at kommunerne tryner os i forhold til vores plejevederlag. Bare på det sidste år, har kommunerne sat os ned med to plejevederlag for hvert barn. Hver gang det går godt, så bliver vores plejevederlag sat ned. Vi er faktisk der ude, hvor vi bruger af vores egen løn til at få det hele til at køre rundt” (Plejemor).

Plejefamilien, der ikke vil adoptere, understreger, at hvis de adopterede, så vil det betyde, at begge plejeforældre skulle arbejde ved siden af. Det skal også ses i lyset af - nævner plejefamilien – at alle deres plejebørn har behov for særlig støtte i hverdagen:

”Hvis vi adopterer et barn, så skal Ulla ud og arbejde, for at det hele løber rundt. Og hvem skulle så tage sig af ungerne? Hvem har overskud til det? De slider jo deres egne forældre op. Og vi har så fire. Det kræver en del ressourcer. Og det er netop det, som et ansættelsesforhold betyder” (Plejefar).

”Man kan ikke have et job ved siden af, når børnene er så krævende. Det ville muligvis være noget andet, hvis de var ”normale” – hvis man kan sige det” (Plejemor).

2.5.3 Manglende samtykke fra de biologiske forældre kan modarbejde en eventuel adoption

Et tredje forbehold, som plejefamilierne fremhæver, er hensynet til de biologiske forældre i forbindelse med at adoptere. I denne sammenhæng ser plejefamilierne helst, at der er samtykke fra de biologiske forældre. Også selvom lovgivningen åbner op for adoption uden samtykke. Plejeforældrene er nemlig af den opfattelse, at plejebørnene så vidt muligt bevarer en god relation til deres forældre, hvis der er tale om samtykke.

Ifølge plejefamilierne er de biologiske forældre ikke interesseret i at give samtykke til adoption, hvilket ligeledes påvirker plejebørnenes holdning. Derudover er plejefamilierne af den opfattelse, at plejebørnene har svært ved at give slip på deres biologiske forældre – selv om relationen er dårlig. Således bemærker plejefamilierne følgende:

”Forældrene skal jo have besked om, at vi gerne vil adoptere. Det er lige præcis der, hvor det går galt både for Peter, Ib og Frank. Forældrene må gerne vide, at vi gerne vil adoptere, men vi vil ikke skubbe på, så vores plejebørn får problemer med deres

biologiske familie. Dem skal de have lov at have ved siden af os – vi kan godt dele, hvis du forstår, hvad jeg mener. Det har vi været vant til altid. På den måde er der er ikke noget der går i stykker for os. Det er først og fremmest vigtigt for os, at alle synes, det er en god idé – og det skal frem for alt være børnenes beslutning, at de vil adopteres” (Plejemor).

”De går meget op i, at de for eksempel har en søster eller fætter. Meget mere end jeg ville gøre. For dem er det nærmest noget helligt. Selvom det er relationer, som ikke fungerer i virkeligheden. Hvis de giver udtryk for, at de gerne vil bortadopteres, så vil det være som at sige til deres forældre; du har alligevel aldrig været noget for mig, så derfor har jeg taget den beslutning. Men det tør de ikke, for så er de overbeviste om, at de aldrig ser deres biologiske forældre igen” (Plejefar).

”Det har aldrig rigtig været på tale om at adoptere, for der var jo en mor, og jeg tror også, at hun ville have sagt nej” (Plejemor).

En plejefamilie påpeger, at det kan være en fordel at vente til, at plejebørnene er fyldt 18 år:

”Måske er det en fordel, at de er fyldt 18 år, når de bliver adopteret, for så er der ikke noget, der bliver trukket ned over hovedet på dem. Omvendt kan man forestille sig, at hvis de bliver adopteret før de fylder 18 år, så kan det have en følelsesmæssig betydning, men det tror jeg umiddelbart ikke” (Plejemor).

Samtidig viser interviewet, at det kan medvirke til loyalitetskonflikter i forhold til de biologiske forældre, når plejebarnet selv skal tage en beslutning om at blive adopteret:

”For flere år siden spurgte Peter, om vi kunne finde ud af noget med, at vi adopterede ham. Han sagde, at han altid har anset os for at være sine forældre. Samtidig holder han utroligt meget af sin mor, men hun har aldrig rigtig været en mor for ham. Nok nærmere en sød tante eller noget i den retning. Han har ikke haft en tilværelse med hende, og han betragter os som sine forældre. Vi er også interesseret i at adoptere ham. Men for nogle år siden fik Peter kolde fødder, fordi han mente, det ville slå hans mor ihjel. Vi tror også, han har luftet tanken for hende, og det kunne hun vist ikke klare. Moren er meget syg og er tit indlagt. Vi fornemmer, at Peter gerne vil vente til, moren er gået bort” (Plejemor).

2.5.4 Betydningen af samarbejdet med forældrene og kommunen i forhold til at adoptere

Uanset om der er tale om en anbringelse eller en adoption, påpeger plejefamilierne, at man skal være afklaret med, at plejebarnets biologiske forældre udgør en væsentlig part:

”Derfor er det også vigtigt, at man mærker efter og spørger sig selv; Vil du det her? Hvad kræver det af os? Skal vi køre et sted hen hver tredje uge i forhold til samvær?”

Med Daniels mor tænkte vi også til at starte med, at der ikke skulle komme en psykisk syg kvinde i vores hjem – den gang havde vi også vores biologiske børn boende hjemme – men det blev jo så anderledes” (Plejemor).

”Vi har en oplevelse af, at vi skal kæmpe både med forældre og sagsbehandlere. Men med tiden får man en del hård hud på følelserne. For os har det især betydning, at børnenes ønsker og behov kommer i første række. For eksempel har det været fantastisk for Peter, at vi kan rumme hans mor. At vi ikke bokser mod hinanden – selvom vi tit får skæld ud” (Plejemor).

Plejeforældrene, som gerne vil adoptere deres plejebørn, nævner en række forhold omkring anbringelsen, som kan have betydning for deres beslutning om at adoptere.

Blandt andet fremhæver plejefamilierne betydningen af anbringelsens varighed. For plejefamilierne handler det især om, at anbringelsen er kendetegnet ved kontinuitet og stabilitet med henblik på at skabe en tæt relation mellem plejeforældrene og det enkelte plejebarn.

For eksempel nævner en plejemor, at varigheden af anbringelsen havde betydning i forhold til at etablere en tæt relation til plejebarnet:

”Vi havde bedt om et plejebarn, som kommunen forventede, at det blev for hele barndommen. Det er mere fordi, at jeg ikke ville kunne bære det der med; hej hej lille skat, nu skal du lige en tur hjem til mor og prøve det! Der er bare så mange sager, hvor det ikke går godt. Altså at børnene skal tilbage. Men kommunen sagde, vi må ikke skrive det nogen steder, men vi tror ikke, at moren nogensinde får barnet hjem igen, det kan vi godt sige hen over bordet, men vi må vi ikke skrive det nogen steder – samtidig kan vi heller ikke love noget. Når du får et spædbarn og man knytter sig som en rigtig mor – for det skal man – så skal man også være professionel, for barnet har jo en anden mor, og du kan jo risikere, at barnet skal et andet sted hen, for det kan jo være, at barnet får nogle særlige behov, som vi ikke kan håndtere. Det synes jeg var svært i starten, men som årene gik, kunne jeg godt se, at moren nok aldrig fik Daniel hjem igen” (Plejemor).

Umiddelbart er plejefamilierne ikke bekymret for, at plejebørnene skal hjemgives efter ønske fra de biologiske forældre. Plejeforældrene er mere bekymret for, at kommunerne kan finde på at hjemgive:

”Det er ikke noget, som vi har været bekymret for. På et tidspunkt fik moren til Ib det meget bedre og kunne klare sig selv. Men der fik vi en fornuftig snak med moren om, hvad der skulle ske med Ib. For hende stod det meget klart, at Ib ikke skulle hjem til hende. Det som vi har været mere bekymret for er, at kommunen – især de mindre kommuner – kan finde på at placere barnet hos de biologiske forældre, hvis det begyndte at gå godt, for igen at tvangsanbringe barnet tre måneder efter – alt sammen for at spare penge” (Plejefar).

En plejemor uddyber, at kommunerne har mere fokus på de økonomiske rammer for anbringelsen end at sikre, at plejebarnet får den nødvendige støtte:

"Det er desværre noget, som vi mærker meget til. For eksempel nu, hvor vi skal til at kæmpe for, at få efterværn, fordi det vil kommunerne ikke. Det har jeg ingen forståelse for. Fra kommunernes side har man ofret så mange penge på barnet og familien frem til det 18. år, skal man så ikke bare få det afsluttet på en ordentlig måde? Hvis de unge ikke får efterværn, som ender de som nogle ensomme mennesker, som kommer ud i alt muligt. Psykiateren til vores plejebarn – vores plejebarn har ADD – fortæller, at der er utrolig mange unge, som ikke får efterværn, hvilket betyder, at de ikke tager deres medicin og ender i kriminalitet og misbrug. Så gentager hele historien sig igen. Så får vi jo ikke brudt den onde cirkel. Vores andet plejebarn har sagt det meget tydeligt til sagsbehandleren; bare fordi jeg fylder 18 år, betyder det så, at jeg ikke må beholde min far og min mor? Han fik så efterværn" (Plejemor).

2.5.5 Mangel på viden skaber uvished om lovmæssige rettigheder og praksis ved at adoptere

To af de interviewede plejefamilier nævner, at de ikke har modtaget tilstrækkelig vejledning om at adoptere deres plejebarn hverken fra kommunen eller statsforvaltningen. De efterlyser mere vejledning i forhold til, at få en større forståelse for de juridiske og økonomiske konsekvenser ved at adoptere. Desuden er de i tvivl om, hvilke konsekvenser en adoption vil have i forhold til barnets muligheder for at få særlig støtte.

En af plejefamilierne er en smule bekymret for, hvad deres rettigheder er, hvis de siger nej til at adoptere deres plejebarn:

"Nej, vi har ikke modtaget vejledning. Derfor er vi også nervøse for, hvad kommunen kan finde på, hvis vi ikke vil adoptere. Der står noget i Barnets Reform om tilknytning, og at plejebarnet skal blive det samme sted, hvis der er gået tre år. Men hvis vi så siger nej til at adoptere, har kommunen så lov til at finde et andet sted til plejebarnet, fordi plejebarnet skal adopteres? Jeg ved ikke, om det er sådan. Men hvis kommunen truer med det, så er vi overhovedet ikke i tvivl – så adopterer vi – han skal ikke andre steder hen!" (Plejemor).

"Sagsbehandleren fortalte, at hun havde sendt en ansøgning til statsforvaltningen om at vi skal adoptere Daniel. På det tidspunkt var moren endnu ikke lagt i jorden – vi havde kaos her i hjemmet, hvor jeg tænkte, at min mand måske dør af kræft, og vi har lige købt hus. Vi vil jo gerne adoptere, men vi troede, at det var noget vi først kunne drøfte med kommunen. Vi fik så fat i vores plejefamiliekonsulent og fortalte, at det med at adoptere, det kunne vi overhovedet ikke rumme lige nu. I dag er ansøgningen sat i bero" (Plejemor).

2.6 Kendskabet til og opfattelsen af muligheden for at adoptere et plejebarn uden samtykke

Både adoptanter og plejeforældre er blevet bedt om at besvare, om de har kendskab til muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere uden samtykke, og om de har overvejet at benytte sig af denne mulighed. Spørgsmålene skulle besvares på baggrund af de gældende regler i adoptionslovgivningen.

I spørgeskemaet blev adoptanterne og plejeforældrene således informeret om de udvidede regler om adoption uden samtykke fra 1. oktober 2009. De udvidede regler om adoption uden samtykke betyder, at et barn kan adopteres uden samtykke fra forældrene, hvis væsentlige hensyn til, hvad der er bedst for barnet, taler for det. Adoptionen skal desuden antages at være til gavn for barnet. Børn under 1 år samt børn, der har været anbragt i mindst 3 år, kan blive adopteret uden samtykke fra barnets biologiske forældre, hvis det er godtgjort, at forældrene varigt vil være ude af stand til at varetage omsorgen for barnet. For børn under 1 år gælder desuden, at forældrene ikke vil være i stand til at spille en positiv rolle for barnet i forbindelse med samvær.

Undersøgelsen viser, at 26 procent af adoptanterne fra 2006 og 34 procent af adoptanterne fra 2011 oplyser, at de har kendskab til muligheden for at få et barn i pleje med henblik på at adoptere uden samtykke. Heraf oplyser 9 adoptanter fra 2006 og 7 adoptanter fra 2011, at de har overvejet muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere, jf. tabel 2.1 og 2.2.

45 procent af plejeforældrene fra 2006 og 37 procent af plejeforældrene fra 2011 oplyser, at de har kendskab til muligheden for at adoptere et plejebarn uden samtykke. Heraf oplyser 9 plejeforældre fra 2006 og 6 plejeforældre fra 2011, at de har overvejet muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere.

Tabel 2.7 Har du kendskab til muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	62	26	66	34	50	45	26	37
Nej	174	74	129	66	60	55	45	63
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Tabel 2.8 Har du overvejet muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	9	15	7	11	9	18	6	23
Nej	53	85	59	89	41	82	20	77
I alt	62	100	66	100	50	100	26	100

Således viser undersøgelsen, at det fortsat er flertallet af adoptanter og plejeforældre, der *ikke* har kendskab til mulighederne for at adoptere et plejebarn uden samtykke. Det er dog værd at bemærke, at der faktisk er en ikke ubetydelig gruppe af adoptanter og plejeforældre, der har overvejet muligheden set i lyset af, hvor få adoptioner, der faktisk bliver gennemført med afsæt i de regler, der gælder for adoptioner af plejebørn¹⁰.

Udover den netop gennemførte undersøgelse, har Ankestyrelsen i foråret 2011 gennemført en velfærdsundersøgelse af, hvordan kommunerne bruger reglerne om adoption uden samtykke. I undersøgelsen var der fokus på, om kommunerne kendte reglerne om adoption uden samtykke, og hvordan kommunerne oplevede reglerne i praksis. Undersøgelsen viste, at kommunerne fandt det vanskeligt at anvende reglerne i praksis, herunder at løfte bevisbyrden for, at forældrene varigt måtte antages at være uden forældreevne¹¹.

Flere af undersøgelsens respondenter har bemærkninger til muligheden for at adoptere et plejebarn. En adoptant bemærker følgende:

"Det ville være for hårdt at få et barn i pleje med henblik på at adoptere, hvis der pludselig opstod situationer, som betød, at det alligevel ikke var muligt at adoptere".

Flere af plejeforældrene bemærker, at de ikke kender reglerne i forhold til at adoptere et plejebarn uden samtykke. Som udgangspunkt er plejeforældrene positivt indstillet over for muligheden. Enkelte af plejeforældrene bemærker således følgende:

"Fremadrettet ønsker vi ikke at tage et barn i pleje med henblik på at adoptere – mest på grund af vores alder. Muligheden eksisterede ikke, da vi blev plejefamilie. Men vi vil ikke

¹⁰ Siden lovens ikrafttrædelse i oktober 2009 har statsforvaltningen truffet afgørelse om adoption uden samtykke i 11 sager (Ankestyrelsens Familieretsafdeling, efteråret 2013).

¹¹ Undersøgelsen er fra 2011 og belyser området adoption uden samtykke set fra et myndigheds perspektiv. Undersøgelsen er gennemført på vegne af Social- og Integrationsministeriet og baseret på interview med syv udvalgte kommuner. Undersøgelsen havde til formål at afdække kommunernes kendskab til de udvidede regler om adoption uden samtykke fra 1. oktober 2009 samt kommunernes opfattelse af reglernes anvendelighed. I undersøgelsen indgik ligeledes interview med Ankestyrelsen, Statsforvaltningen Syddanmark og Advokatsamfundet.

udelukke muligheden for at adoptere de plejebørn, som vi har nu. Faktisk synes vi, at muligheden for tvangsadoption bør anvendes oftere, end den bliver”.

3 Viden om barnets biologiske forældre

Resumé

Følgende kapitel handler om adoptanternes og plejeforældrenes viden om barnets biologiske forældre samt årsagen til, at barnet blev adopteret eller kom i pleje.

Undersøgelsen viser, at adoptanterne og plejeforældrene i de fleste tilfælde har fået viden om barnets biologiske forældres fysiske, psykiske og sociale situation samt årsagen til, at barnet blev adopteret eller kom i pleje. Plejeforældrene har oftere fået information om barnets biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand end adoptanterne. I denne sammenhæng bemærker flere af adoptanterne, at deres barn er et hittebarn.

Samlet set er både adoptanterne og plejeforældrene tilfredse med de informationer, som de har fået om barnets biologiske forældre samt årsagen til at barnet enten blev adopteret eller kom i pleje. Flertallet af adoptanterne og plejeforældrene er ligeledes af den opfattelse, at informationerne om barnets biologiske forældre i nogen grad eller i høj grad har gjort det nemmere for dem at forstå deres barns behov.

3.1 Viden om barnets biologiske forældre

Følgende afsnit handler om den viden i form af informationer, som adoptanterne og plejeforældrene fik om barnets biologiske forældre, samt om årsagen til at barnet skulle adopteres eller i pleje.

Som undersøgelsen også viser, skal den viden som adoptanterne har fået om deres barns biologiske forældre ses i lyset af, at deres barn kan være et hittebarn.

Det er i undersøgelsen lagt til grund, at plejefamiliernes viden om og kendskab til barnets biologiske forældre kan variere i omfang, afhængig af den information, de har modtaget fra kommunen inden barnets anbringelse. Det er ligeledes forudsat, at kendskabet til de biologiske forældre, har betydning for, hvorvidt plejeforældrene forstår barnets behov.

3.1.1 Plejefamilierne er mere informeret om det biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand

Undersøgelsen viser, at der er væsentligt flere plejeforældre end adoptanter, som i forbindelse med, at barnet blev adopteret eller kom i pleje, fik informationer om den fysiske og psykiske tilstand for barnets biologiske forældre. Derimod er der stort set

ingen forskel i andelen af plejeforældre og adoptanter, som er informeret om den sociale situation for barnets biologiske forældre.

Blandt plejefamilierne fik 83 procent i 2006 og 89 procent i 2011 informationer om barnets biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand. Et tilsvarende antal plejefamilier i henholdsvis 2006 og 2011 fik informationer om barnets biologiske forældres sociale situation, jf. tabel 3.1 og 3.2.

69 procent af adoptanterne fra 2006 og 2011 oplyser, at de fik informationer om barnets biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand. Lidt flere adoptanter, svarende til 78 procent i 2006 og 84 procent i 2011, fik informationer om barnets biologiske forældres sociale situation.

Tabel 3.1 Fik du informationer om barnets biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	80	69	99	69	91	83	63	89
Nej	36	31	44	31	19	17	8	11
I alt	116	100	141	100	110	100	71	100

Tabel 3.2 Fik du informationer om barnets biologiske forældres sociale situation?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	90	78	118	84	87	79	62	87
Nej	26	22	23	16	23	21	9	13
I alt	116	100	141	100	110	100	71	100

Generel tilfredshed med informationerne om barnets biologiske forældre

Blandt adoptanterne og plejeforældrene i undersøgelsen er der generel tilfredshed med informationerne om barnets biologiske forældre.

92 procent af adoptanterne fra 2006, som fik informationer om barnets biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand, oplyser således, at de i nogen grad eller i høj grad er tilfredse med informationerne. Lidt færre adoptanter fra 2011 svarende til 88 procent giver i nogen grad eller i høj grad udtryk for tilfredshed med informationerne, jf. tabel 3.3.

85 procent af plejeforældrene, som fik informationer om barnets biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand, oplyser, at de i nogen grad eller i høj grad er tilfredse med informationerne. 89 procent af plejeforældrene fra 2011 har samme opfattelse.

Tabel 3.3 Er du tilfreds med de informationer, du fik, om barnets biologiske forældres fysiske og psykiske tilstand?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
I høj grad	41	51	53	55	29	32	23	37
I nogen grad	33	41	32	33	48	53	33	52
I mindre grad	5	6	10	10	10	11	6	10
Slet ikke	1	1	2	2	4	4	1	2
I alt	80	100	97	100	91	100	63	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

88 procent af adoptanterne fra 2006 og 92 procent af adoptanterne fra 2011 er i nogen grad eller i høj grad tilfredse med de informationer, de har fået om barnets biologiske forældres sociale situation, jf. tabel 3.4.

Plejefamilierne, som har fået informationer om barnets biologiske forældres sociale situation, er ligeledes i nogen eller i høj grad tilfredse med informationerne. Dette gør sig gældende for 95 procent af plejefamilierne fra 2006 og 87 procent af plejefamilierne fra 2011.

Tabel 3.4 Er du tilfreds med de informationer, du fik, om barnets biologiske forældres sociale situation?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
I høj grad	51	57	63	53	34	39	31	50
I nogen grad	28	31	46	39	49	56	23	37
I mindre grad	9	10	6	5	4	5	6	10
Slet ikke	2	2	3	3	0	0	2	3
I alt	90	100	118	100	87	100	62	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

3.1.2 Adoptanterne og plejefamilierne er velinformeret om årsagen til, at barnet blev adopteret eller kom i pleje

Ligesom med informationerne om barnets biologiske forældre er både adoptanterne og plejeforældrene velinformeret om årsagen til, at deres barn enten blev adopteret eller kom i pleje.

Således oplyser hovedparten af adoptanterne og plejefamilierne, at de fik informationer om årsagen, før adoptionen af barnet fandt sted, eller før barnet blev anbragt.

68 procent af adoptanterne fra 2006 fik således informationer om årsagen til, at deres barn skulle adopteres. I denne sammenhæng bemærker flere af adoptanterne, at deres barn er et hittebarn, og at de netop derfor ikke har viden om barnets biologiske forældre og baggrunden for, at deres barn blev frigivet til adoption. En del flere adoptanter fra 2011 svarende til 82 procent oplevede dette. Så godt som alle plejefamilier fik informationer om årsagen til, at deres plejebarn skulle anbringes, jf. tabel 3.5.

Tabel 3.5 Fik du informationer om årsagen til, at dit barn enten skulle adopteres eller i pleje?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	161	68	159	82	104	95	70	99
Nej	75	32	36	18	6	5	1	1
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Generel tilfredshed med informationerne om årsagen til, at barnet enten skulle adopteres eller i pleje

Størstedelen af de adoptanter og plejeforældre, som har fået informationer om årsagen til, at deres barn skulle adopteres eller i pleje, oplyser, at de i nogen eller høj grad er tilfredse med informationerne.

Således oplyser 94 procent af adoptanterne fra 2006 og 95 procent af adoptanterne fra 2011, at de er tilfredse med informationerne. Næsten lige så mange plejeforældre svarende til 89 procent fra 2006 og 88 procent fra 2011 har samme opfattelse, jf. tabel 3.6.

Tabel 3.6 Er du tilfreds med de informationer, du fik, om årsagen til, at dit barn skulle adopteres eller i pleje?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
I høj grad	100	62	107	67	47	45	33	47
I nogen grad	51	32	45	28	45	43	29	41
I mindre grad	9	6	5	3	9	9	6	9
Slet ikke	1	1	2	1	3	3	2	3
I alt	161	100	159	100	104	100	70	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

3.1.3 Særligt om adoptanternes muligheder for at opsøge viden om de biologiske forældre

I undersøgelsen er adoptanterne særskilt blevet bedt om at oplyse, hvordan de selv og deres barn på et senere tidspunkt har mulighed for at søge viden om barnets biologiske forældre.

Hertil oplyser 17 procent af adoptanterne fra 2006 og 20 procent af adoptanterne fra 2011, at de i forbindelse med adoptionen fik information om, hvordan de senere kan søge viden om barnets biologiske forældre, jf. tabel 3.7.

Tabel 3.7 Fik du i forbindelse med adoptionen information om, hvordan du senere kan søge viden om barnets biologiske forældre?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	39	17	40	20
Nej	197	83	163	80
I alt	236	100	203	100

Ca. en femtedel af adoptanterne fra 2006 og ca. en fjerdedel af adoptanterne fra 2011 oplyser, at de fik informationer om, hvordan deres barn senere kan søge viden om barnets biologiske forældre, jf. tabel 3.8.

Tabel 3.8 Fik du i forbindelse med adoptionen information om, hvordan dit barn senere kan søge viden om sine biologiske forældre?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	46	19	49	24
Nej	190	81	154	76
I alt	236	100	203	100

Det er forskelligt, hvilke oplysninger adoptanterne har fået i forbindelse med at de har adopteret deres barn, men også hvordan adoptanterne på egen hånd har forsøgt at indhente yderligere oplysninger om barnets biologiske forældre. Nedenfor fremhæves en række eksempler på adoptanternes bemærkninger til blandt andet spørgsmålene om senere at søge viden om barnets biologiske forældre.

Flere af adoptanterne bemærker i spørgeskemaet til undersøgelsen, at deres barn er et hittebarn, hvilket ifølge adoptanterne forklarer, at der ikke har været mulighed for at opsøge viden om de biologiske forældre hverken i forbindelse med selve adoptionen eller på et senere tidspunkt.

I andre tilfælde oplyser adoptanterne, at adoptionsbureauet eller myndighederne i afgiverlandet har været behjælpelige med at opsøge barnets biologiske forældre. Flere adoptanter forklarer, at barnet, efter at det er fyldt 18 år, kan få adgang til relevante oplysninger fra adoptionsbureauet eller myndighederne om de biologiske forældre. Eksempelvis oplysninger i form af personnumre på de biologiske forældre, navne eller en adresse.

Ofte har børnehjemmet, oplyser flere adoptanter, registreret oplysningerne på barnets biologiske forældre. En adoptant bemærker følgende:

"Gennem adoptionsbureauet etablerede jeg kontakt til børnehjemmet og de etiopiske myndigheder og så videre til den biologiske familie. Desuden var der i papirerne, som fulgte med min datter, oplysninger på den nærmeste familie".

Der er også adoptanter, som bemærker, at de i forbindelse med adoptionen fik kontaktoplysninger på barnets biologiske forældre og siden hen har haft løbende kontakt. En adoptant bemærker:

"Jeg bad min søns biologiske mor om at holde børnehjemmet informeret, hvis hun flyttede. På den måde kan min søn eventuelt opsøge sin biologiske mor, hvis han altså vil, når han bliver ældre. Moderen har også givet mig sit telefonnummer, så jeg kan kontakte hende".

Enkelte adoptanter bemærker, at de selv har taget initiativ til at fremskaffe oplysninger om barnets biologiske forældre, for eksempel ved hjælp af en detektiv fra barnets oprindelige hjemland eller ved selv at lave opsøgende arbejde. En adoptant til et barn på 1 ½ år bemærker følgende:

"Vi skaffede størstedelen af informationerne ved at besøge det kloster, hvor vores søn boede de første fire måneder af sit liv. Vi spurgte ind til utrolig mange detaljer for også at få bedre mulighed for at få den fulde sandhed – og ikke kun den, som myndighederne gav os. Vores spørgsmål har betydet, at vi i dag både har kendskab til og billeder af begge biologiske forældre. Vi har formentlig nok oplysninger til at kunne opsøge dem på sigt, hvis vores søn ønsker dette. Vi holder ligeledes kontakt til klostret ved at sende flere billeder af vores søn hvert år. Vi vil altid fortælle vores søn åbent om denne kontakt, men kontakten foregår kun mellem os som forældre og nonnerne. For eksempel ønskede nonnerne at have kontakt til vores søn via Skype, men det mener vi ikke er hensigtsmæssigt, før vores søn er stor nok til selv at vælge".

3.1.4 Viden om de biologiske forældre gør det nemmere at forstå barnets behov

Som undersøgelsen viser ovenfor, er både adoptanter og plejeforældre blevet bedt om at besvare en række spørgsmål om barnets biologiske forældre i forhold til deres fysiske og psykiske tilstand og sociale situation samt om årsagen til, at barnet blev adopteret eller kom i pleje. Det vil sige viden i form af informationer, som adoptanterne og plejeforældre fik, i forbindelse med at barnet enten blev adopteret eller kom i pleje.

Undersøgelsen viser, at hovedparten af både adoptanterne og plejefamilierne er af den opfattelse, at informationerne samlet set har gjort det nemmere at forstå deres barns behov. Denne opfattelse er mere udbredt blandt plejefamilierne end blandt adoptanterne.

Således oplyser 68 procent af adoptanterne fra 2006, at de i nogen grad eller høj grad oplever, at informationerne samlet set har gjort det nemmere for dem at forstå deres barns behov. Lidt flere adoptanter fra 2011 svarende til 73 procent oplyser, at de i nogen grad eller i høj grad har samme oplevelse, jf. tabel 3.9.

88 procent af plejeforældrene fra 2006 og 84 procent af plejeforældrene fra 2011 oplyser, at de i nogen grad eller i høj grad oplever, at informationerne samlet set har gjort det nemmere for dem at forstå deres barns behov.

Tabel 3.9 Oplever du, at informationerne samlet set har gjort det nemmere for dig at forstå dit barns behov?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
I høj grad	39	22	58	33	49	46	37	52
I nogen grad	84	46	71	40	45	42	23	32
I mindre grad	35	19	26	15	9	8	7	10
Slet ikke	23	13	21	12	4	4	4	6
I alt	181	100	176	100	107	100	71	100

Generelt bemærker adoptanterne i undersøgelsen, at den eksisterende viden om barnets biologiske forældre medvirker til at forstå barnets adfærd. En adoptant bemærker følgende:

"Det har hjulpet os meget at kende vores søns baggrund og vide, hvad han har været igennem – for eksempel i forbindelse med, at han skulle starte i børnehave. Det er tydeligt, at han har et separationstraume, som vi har taget meget hensyn til i hele forløbet. Vi føler, at det er en vigtig grund til, at han i dag er en sund og harmonisk dreng".

Flere af adoptanterne bemærker ligeledes, at viden om barnets biologiske forældre har stor betydning i forhold til barnets udvikling. Således bemærker en adoptant følgende:

"Man kan aldrig vide nok om sit barn. Fortiden vil altid fylde meget, og jo mere man ved, jo mere vil man kunne støtte sit barn i de udfordringer, der måtte komme igennem livet".

En anden adoptant bemærker følgende i forhold til i højere grad at forstå sit barn:

"At jeg har gjort, hvad jeg kunne i forhold til at opsøge og få kontakt til mit barns biologiske forældre, besøge børnehjemmet og så videre – alt sammen noget, som ikke var givet i adoptionsprocessen – det betyder, at mit barn stoler på, at jeg har gjort og i fremtiden vil gøre, hvad jeg kan, for at hjælpe til forståelse af og åbenhed omkring de spørgsmål, der er, og som måtte komme hen af vejen. Det betyder, at vi kan tale mere åbent sammen, selvom der selvfølgelig altid vil være mange uafklarede spørgsmål".

4 Kendskabet til barnets biologiske forældre

Resumé

Dette kapitel handler om henholdsvis adoptanternes og plejefamiliers kendskab til deres barns biologiske forældre. Med kendskab menes adoptanternes og plejeforældrenes kontakt til deres barns biologiske forældre samt deres barns kontakt til og samvær med sine biologiske forældre.

Hovedparten af plejeforældrene oplyser, at de har kontakt til deres barns biologiske forældre. Samme tendens gør sig gældende i forhold til barnets kontakt til sine biologiske forældre og i forhold til barnets samvær med sine biologiske forældre. Hovedparten af plejeforældrene oplever ligeledes kontakten og samværet som overvejende positivt.

Få adoptanter oplyser, at de har kendskab til barnets biologiske forældre i form af kontakt og samvær. I denne sammenhæng bemærker flere af de internationale adoptanter, at deres barn er et hittebarn¹².

4.1 Kontakten til barnets biologiske forældre

Følgende afsnit handler om adoptanternes og plejeforældrenes kontakt til barnets biologiske forældre samt barnets kontakt til sine biologiske forældre. Med kontakt forstås, at der over tid sker en udveksling af fotografier, baggrundsinformationer eller opdateringer mellem barnet og de biologiske forældre samt de pågældende adoptanter eller plejeforældre. Kontakten indebærer ikke personlige møder.

4.1.1 Adoptanternes og plejeforældrenes kontakt til barnets biologiske forældre

Undersøgelsen viser, at blandt de adoptanter, der adopterede i 2006, er der ti adoptivforældre, der har kontakt til barnets biologiske forældre. Blandt de adoptanter, der adopterede i 2011, er der syv, der har kontakt til barnets biologiske forældre.

For de plejeforældre, der fik et barn i pleje i 2006, er der 90 plejeforældre svarende til 82 procent, der har kontakt til barnets biologiske forældre. Blandt plejeforældrene fra 2011 er antallet 61 svarende til 86 procent, jf. tabel 4.1.

¹² Blandt de 433 adoptanter indgår 23 nationale adoptanter, jf. bilag 1 om baggrund og metode.

Tabel 4.1 Har du kontakt til dit barns biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	10	4	7	4	90	82	61	86
Nej	226	96	188	96	20	18	10	14
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Adoptivforældrene har fortrinsvist kontakt til barnets biologiske mor og består hovedsagelig af brevveksling, jf. bilag 3, tabel 3,34 og 3,35. Kontakten finder oftest sted sjældnere end én gang om året. Kontakten opleves generelt som meget positiv, positiv eller både positiv og negativ, jf. tabel 4.2. Grundet det lave antal adoptivforældre, der har kontakt med barnets biologiske forældre, vil der i det følgende blive fokuseret på plejeforældrene.

89 procent af de plejeforældre, der fik et barn i pleje i 2006 og 93 procent af de plejeforældre, der fik et barn i pleje i 2011, har kontakt til barnets biologiske mor, mens ca. 60 procent af plejeforældrene i både 2006 og 2011 har kontakt til barnets biologiske far, jf. bilag 3, tabel 3,34.

Blandt plejeforældrene består kontakten hovedsagelig af telefonsamtaler. For plejeforældre, der fik et barn i pleje i 2006, er det for 97 procents vedkommende telefonsamtaler, kontakten består af, mens det tilsvarende tal for 2011 er 87 procent. Derudover har henholdsvis 52 procent og 62 procent kontakt via sms, jf. bilag 3, tabel 3,35.

For 80 procent af plejeforældrene, der fik barn i pleje i 2006 og for 84 procent af de plejeforældre, der fik barn i pleje i 2011, finder kontakten sted én gang i måneden eller mere, jf. bilag 3, tabel 3,36.

Blandt plejeforældrene oplever henholdsvis 62 procent af plejeforældrene fra 2006 og 59 procent af plejeforældrene fra 2011 kontakten som enten meget positiv eller positiv. Henholdsvis 37 procent af plejeforældrene fra 2006 og 31 procent af plejeforældrene fra 2011 oplever kontakten som både positiv og negativ, jf. tabel 4.2.

Tabel 4.2 Hvordan vil du samlet set karakterisere din kontakt til barnets biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kontakten opleves som meget positiv	4	40	0	0	19	21	14	23
Kontakten opleves som positiv	3	30	2	29	37	41	22	36
Kontakten opleves som både positiv og negativ	3	30	5	71	33	37	19	31
Kontakten opleves som negativ	0	0	0	0	1	1	4	7
Kontakten opleves som meget negativ	0	0	0	0	0	0	2	3
I alt	10	100	7	100	90	100	61	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

86 procent af plejeforældrene fra 2006 og 84 procent af plejeforældrene fra 2011 oplever, at kontakten i nogen eller i høj grad gør det nemmere at forstå barnets behov, jf. tabel 4.3.

Tabel 4.3 Oplever du, at din kontakt til de biologiske forældre gør det nemmere for dig at forstå dit barns behov?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
I høj grad	6	60	2	29	53	59	36	59
I nogen grad	2	20	1	14	24	27	15	25
I mindre grad	0	0	1	14	11	12	6	10
Slet ikke	2	20	3	43	2	2	4	7
I alt	10	100	7	100	90	100	61	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

4.1.2 Børnenes kontakt til deres biologiske forældre

Undersøgelsen viser, at henholdsvis 80 procent af børnene, der er anbragt i 2006, og 76 procent af børnene, der er anbragt i 2011, har kontakt med deres biologiske forældre, jf. tabel 4.4.

Fire børn, svarende til 2 procent af de børn, der blev adopteret i 2006, har kontakt til deres biologiske forældre. Af de børn, der blev adopteret i 2011, er der to børn, svarende til 1 pct., der har kontakt til deres biologiske forældre.

Tabel 4.4 Har dit barn kontakt til sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	4	2	2	1	88	80	54	76
Nej	232	98	193	99	22	20	17	24
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

For de fire børn, der er adopteret i 2006, og som har kontakt med deres biologiske forældre, er der indgået aftale i ét tilfælde. For de to børn, der er adopteret i 2011, og som har kontakt med deres biologiske forældre, er der indgået aftale om denne kontakt i begge tilfælde, jf. bilag 3, tabel 3,37. Det dækker dog fortsat over et meget lille antal personer, svarende til fire børn adopteret i 2006 og to børn adopteret i 2011, jf. tabel 4.4. Det er fortrinsvist moderen, der er kontakt til, jf. bilag 3, tabel 3,40. Grundet det lave antal adoptivbørn, der har kontakt med de biologiske forældre, vil der i det følgende blive fokuseret på plejebørnenes kontakt med de biologiske forældre.

For plejebørnene har kommunen fastlagt en plan for kontakten i ca. 60 procent af tilfældene, jf. bilag 3, tabel 3,37. For de plejebørn, der blev anbragt i 2006, bliver den fastlagte kontakt overholdt i 83 procent af tilfældene, jf. bilag 3, tabel 3,38. Det var i alle tilfælde de biologiske forældre, der sædvanligvis var årsag til, at den fastlagte kontakt ikke blev overholdt, jf. bilag 3, tabel 3,39.

Tilsvarende gælder for de plejebørn, der blev anbragt i 2011, hvor den fastlagte kontakt blev overholdt i 79 procent af tilfældene, jf. bilag 3, tabel 3,38. Hvis den fastlagte kontakt ikke blev overholdt, var det i 86 procent af tilfældene de biologiske forældre, der var årsagen, jf. bilag 3, tabel 3,39.

89 procent af de plejebørn, der blev anbragt i 2006, har kontakt til moderen, mens 58 procent har kontakt til faderen, jf. bilag 3, tabel 3,40. For de børn, der blev anbragt i 2011, har 94 procent kontakt med moderen, mens 63 procent har kontakt med faderen, jf. bilag 3, tabel 3,40. Kontakten består fortrinsvist af telefonsamtaler, sms'er og sociale medier som Facebook, jf. bilag 3, tabel 3,41.

For plejebørnene er der 84 procent af børnene anbragt i 2006 og 82 procent af børnene anbragt i 2011, der har kontakt med de biologiske forældre én gang om måneden eller mere, jf. bilag 3, tabel 3,42. Ca. en fjerdedel af børnene anbragt i både 2006 og 2011 har kontakt med de biologiske forældre flere gange om måneden, jf. bilag 3, tabel 3,42.

Generelt vurderes kontakten mellem barnet og det biologiske forældre som positivt. 32 procent af plejeforældrene fra 2006 og 29 procent af plejeforældrene fra 2011 oplever, at kontakten mellem barnet og det biologiske forældre er enten meget positiv eller positiv. Henholdsvis 61 procent af plejeforældrene fra 2006 og 65 procent af plejeforældrene fra 2011 oplever, at kontakten er både positiv og negativ, jf. tabel 4.5.

Tabel 4.5 Hvordan vil du samlet set karakterisere dit barns kontakt til sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kontakten opleves som meget positiv	1	25	0	0	7	8	5	9
Kontakten opleves som positiv	2	50	0	0	21	24	11	20
Kontakten opleves som både positiv og negativ	1	25	2	100	54	61	35	65
Kontakten opleves som negativ	0	0	0	0	4	5	2	4
Kontakten opleves som meget negativ	0	0	0	0	2	2	1	2
I alt	4	100	2	100	88	100	54	100

68 procent af plejeforældrene fra 2006 og 69 procent af plejeforældrene fra 2011 mener, at kontakten har betydning for barnets forståelse af at være i pleje, jf. bilag 3, tabel 3,43.

De fleste af de plejeforældre, der mener at kontakten har en betydning for barnets forståelse af anbringelsen, mener endvidere, at denne betydning er både positiv og negativ, mens de resterende fortrinsvis mener, at kontakten er enten meget positiv eller positiv, jf. tabel 4.6.

Tabel 4.6 Hvilken betydning har kontakten med de biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Det har en meget positiv betydning	1	25	0	0	4	7	4	11
Det har en positiv betydning	2	50	1	50	19	32	11	30
Det har både en positiv og negativ betydning	1	25	1	50	33	54	21	57
Det har en negativ betydning	0	0	0	0	2	3	0	0
Det har en meget negativ betydning	0	0	0	0	2	3	1	3
I alt	4	100	2	100	60	100	37	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

4.2 Barnets samvær med sine biologiske forældre

Følgende afsnit handler om adoptanternes og plejeforældrenes oplevelse af barnets samvær med sine biologiske forældre. Med samvær forstås, at der over tid forekommer personlige møder mellem barnet og det biologiske forældre med eventuel deltagelse af de pågældende adoptanter eller plejeforældre.

4.2.1 De fleste børn, der er i pleje, har samvær med deres biologiske forældre

Langt de fleste plejebørn i undersøgelsen har samvær med deres biologiske forældre. Af de børn, der blev anbragt i 2006, er der 97, der har samvær med deres biologiske forældre, mens det tilsvarende tal for børn, der blev anbragt i 2011, er 69. Det svarer til, at 88 procent af de børn, der blev anbragt i 2006, har samvær med deres biologiske forældre, mens 97 procent af de børn, der blev anbragt i 2011, har samvær med de biologiske forældre, jf. tabel 4.7.

Ingen børn, der blev adopteret i 2011, har samvær med deres biologiske forældre. Blandt de børn, der blev adopteret i 2006, er der to, der har samvær med deres biologiske forældre. Begge adoptioner, hvor børnene har samvær, er internationale adoptioner. De to børn var henholdsvis fem og seks år, da adoptionen fandt sted. Ifølge den ene familie var det barnet selv, der formidlede informationer om barnets biologiske forældre, mens den anden familie bemærker, at det var den biologiske familie, der formidlede informationerne. Grundet det lave antal adoptanter, der oplever, at deres barn har samvær med sit biologiske forældre, vil der i det følgende blive fokuseret på plejeforældrene.

Tabel 4.7 Har dit barn samvær med sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	2	1	0	0	97	88	69	97
Nej	234	99	195	100	13	12	2	3
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

I de tilfælde, hvor der er samvær mellem børn og de biologiske forældre, er der for plejebørnenes vedkommende oftest tale om, at kommunen har fastlagt en plan for samværet. Det gælder for 78 procent af de børn, der blev anbragt i 2006, og for 81 procent af de børn, der blev anbragt i 2011, jf. bilag 3, tabel 3,44.

Det fastlagte samvær bliver i de fleste tilfælde overholdt, hvilket gør sig gældende for henholdsvis 87 procent af de børn, der blev anbragt i 2006 og 86 procent af de børn, der blev anbragt i 2011, jf. bilag 3, tabel 4,45.

For plejebørnenes vedkommende er det i 88 procent af anbringelserne fra 2006 og 97 procent af anbringelserne fra 2011 den biologiske mor, der er samvær med. I ca. 60 procent af tilfældene har børnene også samvær med den biologiske far, jf. bilag 3, tabel 3,46.

45 procent af plejebørnene, der blev anbragt i 2006, har samvær med deres biologiske forældre flere gange om måneden. 2 procent har samvær flere gange om ugen, mens 12 procent har samvær én gang om ugen. 27 procent af børnene anbragt i 2006 har samvær én gang om måneden, jf. bilag 3, tabel 3,47.

Det samme gør sig gældende for plejebørn anbragt i 2011, hvoraf 36 procent har samvær flere gange om måneden. 6 procent har samvær flere gange om ugen, mens 25 procent har samvær én gang om ugen. 23 procent har samvær én gang om måneden, jf. bilag 3, tabel 3,47.

For 33 procent af børnene anbragt i 2006 og 41 procent af børnene anbragt i 2011 er der tale om samvær med overnatning, jf. bilag 3, tabel 3,51.

24 procent af plejeforældrene fra 2006 og 33 procent af plejeforældrene fra 2011 deltager hver gang, barnet har samvær med de biologiske forældre, mens 52 procent af plejeforældrene fra 2006 og 42 procent af plejeforældrene fra 2011 aldrig deltager i barnets samvær med de biologiske forældre, jf. bilag 3, tabel 3,48.

Der blev desuden spurgt til, hvem der normalt tager initiativ til samværet. For plejebørnene finder samværet oftest sted som følge af kommunens fastlagte plan herom, jf. bilag 3, tabel 3,49.

For 70 procent af de plejebørn, der blev anbragt i 2006, og 67 procent af de plejebørn, der blev anbragt i 2011, finder samværet sted hjemme hos de biologiske forældre. For 24 procent af plejebørnene anbragt i 2006 og 33 procent af plejebørnene anbragt i 2011 finder samværet sted i plejeforældrenes hjem, jf. bilag 3, tabel 3,50.

81 procent af de børn, der blev anbragt i 2006, og 75 procent af de børn, der blev anbragt i 2011, er i nogen grad eller i høj grad generelt interesseret i at have samvær med de biologiske forældre. Således er hvert femte barn, der blev anbragt i 2006, og hvert fjerde barn, der blev anbragt i 2011, slet ikke eller i mindre grad generelt interesseret i at have samvær med de biologiske forældre, jf. tabel 4.8.

Tabel 4.8 Oplever du, at dit barn generelt er interesseret i at have samvær med sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
I høj grad	2	100	0	0	37	38	25	36
I nogen grad	0	0	0	0	42	43	27	39
I mindre grad	0	0	0	0	15	16	12	17
Slet ikke	0	0	0	0	3	3	5	7
I alt	2	100	0	0	97	100	69	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Plejeforældrene til de børn, der blev anbragt i 2006 og som har samvær med deres biologiske forældre, vurderer i 70 procent af tilfældene, at samværet er både positivt og negativt. I 25 procent af tilfældene vurderer plejeforældrene, at samværet er enten positivt eller meget positivt, mens 5 procent vurderer, at samværet er enten negativt eller meget negativt, jf. tabel 4.9.

For de børn, der er anbragt i 2011, og som har samvær med deres biologiske forældre, vurderer plejeforældrene ligeledes i 70 procent af tilfældene, at samværet er både positivt og negativt. I 21 procent af tilfældene vurderer plejeforældrene, at samværet er enten meget positivt eller positivt, mens samværet i 10 procent af tilfældene enten er negativt eller meget negativt.

Tabel 4.9 Hvordan vil du karakterisere dit barns samvær med sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Samværet opleves som meget positivt	1	50	0	0	6	6	6	9
Samværet opleves som positivt	0	0	0	0	18	19	8	12
Samværet opleves som både positivt og negativt	1	50	0	0	68	70	48	70
Samværet opleves som negativt	0	0	0	0	3	3	3	4
Samværet opleves som meget negativt	0	0	0	0	2	2	4	6
I alt	2	100	0	0	97	100	69	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

77 procent af plejeforældrene, der fik et barn i pleje i 2006, mener, at samværet har betydning for barnets forståelse af at være anbragt, jf. bilag 3, tabel 3,52. Heraf mener 44 procent, at samværet enten har en meget positiv eller en positiv betydning for barnets forståelse af anbringelsen, mens 52 procent mener, at samværet har både en positiv og en negativ betydning for barnets forståelse af at være anbragt, jf. tabel 4.10.

Blandt de plejeforældre, der fik et barn i pleje i 2011, er der 72 procent, der mener, at samværet har betydning for barnets forståelse af at være anbragt. Heraf mener 44 procent, at samværet enten har en meget positiv eller en positiv betydning for barnets forståelse af at være anbragt, mens 50 procent mener, at samværet har både en positiv og en negativ betydning for barnets forståelse af at være anbragt.

Tabel 4.10 Hvilken betydning har samværet for dit barns forståelse af at være adopteret eller anbragt?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Det har en meget positiv betydning	1	50	0	0	9	12	5	10
Det har en positiv betydning	0	0	0	0	24	32	17	34
Det har både en positiv og en negativ betydning	1	50	0	0	39	52	25	50
Det har en negativ betydning	0	0	0	0	2	3	2	4
Det har en meget negativ betydning	0	0	0	0	1	1	1	2
I alt	2	100	0	0	75	100	50	100

Flere plejeforældre nævner, at det kan være belastende for barnet at have samvær med forældrene, men at det netop derfor kan være med til at bibringe barnet en større forståelse af anbringelsen. Således bemærker en plejeforælder:

"Når der er konflikter med den biologiske familie, er det negativt for vores plejebarns relationer til familien, men det giver samtidig en positiv forståelse for baggrunden for anbringelsen".

Andre plejeforældre beskriver samværet som meget positivt, eksempelvis hvis barnet får lov at være med i tilrettelæggelsen:

"Samværet er meget positivt i kraft af, at hun kan få lov at være medvirkende til at beslutte, hvornår hun skal have samvær. Det er vigtigt for hende, at hun kan deltage i for eksempel fritidsaktiviteter og fødselsdage hos veninder og hos plejefamilien".

"Barnet glæder sig til at besøge sin biologiske mor, men glæder sig også til at komme hjem igen. Barnet og den biologiske mor hygger sig, og der er generelt stabilitet i forhold til samværet".

Omvendt bemærker mange plejeforældre, at samværet med de biologiske forældre kan have en negativ indvirkning på barnet:

"Der er gode og dårlige perioder, og perioder hvor barnet ikke føler tryghed ved at have samvær alene med de biologiske forældre. I de perioder deltager vi under hele samværet".

"Mit plejebarn reagerer ved at kaste op. Efterfølgende kan der være feber i en eller flere dage. Mit plejebarn vil heller ikke være i samme rum som de biologiske forældre".

"Barnet bliver brugt som mors fortrolige og fyldt op med alle mors problemer, så hun i det daglige har det svært blandt andet med indlæring i skolen. Hun bliver stresset, og hun får blister i munden og svælget, der giver feber og opkastninger".

"Barnet føler sig meget utryk, oplever angst, græder og vil ikke af sted. Efter samværet har barnet mareridt og søvnbesvær i flere dage. De biologiske forældre er meget ustabile, og der er mange samvær, der ikke bliver gennemført".

4.2.2 Særligt om plejebørnene i undersøgelsen

For børn, der blev anbragt i 2006, er det i 30 procent af tilfældene overvåget samvær¹³. Det tilsvarende tal for børn anbragt i 2011 er 25 procent, jf. tabel 4.11. I de fleste tilfælde hvor der er truffet afgørelse om overvåget samvær, bliver samværet gennemført, jf. bilag 3, tabel 3,54 og 3,55.

Tabel 4.11 Er samværet overvåget?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	29	30	17	25
Nej	68	70	52	75
I alt	97	100	69	100

49 procent af plejeforældrene fra 2006 og 62 procent af plejeforældrene fra 2011 benytter sig af støttende samtaler for at styrke samværsrelationerne til deres barns biologiske forældre¹⁴, jf. tabel 4.12.

¹³ Jf. § 71, stk. 3 i serviceloven.

¹⁴ Jf. § 142, stk. 4 i serviceloven.

Tabel 4.12 Benytter du dig af støttende samtaler for at styrke samværsrelationerne mellem dig som plejeforælder og plejebarnets biologiske forældre?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	48	49	43	62
Nej	49	51	26	38
I alt	97	100	69	100

Heraf mener 88 procent af plejeforældrene fra 2006 og 84 procent af plejeforældrene fra 2011, at samtalerne i høj grad eller i nogen grad styrker samværsrelationerne til barnets biologiske forældre. 2 procent af forældrene fra både 2006 og 2011 mener slet ikke, at samtalerne styrker samværsrelationerne, jf. tabel 4.13.

Tabel 4.13 Styrker de støttende samtaler samværsrelationerne mellem dig som plejeforælder og plejebarnets biologiske forældre?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
I høj grad	23	48	12	28
I nogen grad	19	40	24	56
I mindre grad	5	10	6	14
Slet ikke	1	2	1	2
I alt	48	100	43	100

4.2.3 Betydningen af plejebarnets alder ved anbringelsen for kontakt og samvær med sine biologiske forældre

Undersøgelsen viser, at jo ældre plejebørnene er ved anbringelsen, jo oftere har de kontakt til deres biologiske forældre. Mens 67 procent af de børn, der var mellem 0 år og 2 år ved anbringelsen i 2006, har kontakt til det biologiske forældre, gælder det samme for 80 procent af de børn, der var mellem 3 år og 5 år ved anbringelse i 2006. De børn, der var mellem 6 år og 17 år ved anbringelsen i 2006, har alle kontakt til de biologiske forældre, jf. tabel 4.14.

Tabel 4.14 Har dit plejebarn kontakt til sine biologiske forældre?

	2006											
	0-2 år		3-5 år		6-8 år		9-11 år		12-14 år		15-17 år	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	35	67	14	80	16	100	18	100	3	100	2	100
Nej	18	33	4	20	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	53	100	18	100	16	100	18	100	3	100	2	100

Det samme gælder for børn anbragt i 2011. 44 procent af de børn, der var mellem 0 år og 2 år ved anbringelsen, 90 procent af de børn, der var mellem 3 og 5 år, 86 procent af de børn, der var mellem 6 år og 8 år, og 90 procent af de børn, der var mellem 9 år og 11 år ved anbringelsen, har kontakt til de biologiske forældre. De børn, der var mellem 12 år og 17 år ved anbringelsen har alle kontakt med de biologiske forældre. Uanset barnets alder på undersøgelsestidspunktet er der altså en tendens til, at jo ældre barnet var ved anbringelsen, jo oftere har de kontakt til de biologiske forældre, jf. tabel 4.15.

Tabel 4.15 Har dit plejebarn kontakt til sine biologiske forældre?

	2011											
	0-2 år		3-5 år		6-8 år		9-11 år		12-14 år		15-17 år	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	11	44	9	90	6	86	9	90	14	100	5	100
Nej	14	56	1	10	1	14	1	10	0	0	0	0
i alt	25	100	10	100	7	100	10	100	14	100	5	100

Ligeledes gælder det, at barnets alder ved anbringelsen har betydning for, hvorvidt barnet har samvær med de biologiske forældre. Mens 81 procent af de børn, der var mellem 0 år og 2 år ved anbringelsen i 2006 har samvær med det biologiske forældre, har alle børn, der var over 12 år ved anbringelsen i 2006 samvær med de biologiske forældre, jf. tabel 4.16.

Tabel 4.16 Har dit plejebarn samvær med sine biologiske forældre?

	2006											
	0-2 år		3-5 år		6-8 år		9-11 år		12-14 år		15-17 år	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	43	81	16	90	16	100	17	95	3	100	2	100
Nej	10	19	2	10	0	0	1	5	0	0	0	0
I alt	53	100	18	100	16	100	18	100	3	100	2	100

Det samme gælder for børn anbragt i 2011. Mens 96 procent af de børn, der var mellem 0 år og 2 år ved anbringelsen i 2011, og 90 procent af de børn, der var mellem 3 år og 5 år ved anbringelsen i 2011, havde samvær med det biologiske forældre, har alle børn, der var over 6 år ved anbringelsen i 2011 kontakt med de biologiske forældre, jf. 4.17.

Tabel 4.17 Har dit plejebarn samvær med sine biologiske forældre?

	2011											
	0-2 år		3-5 år		6-8 år		9-11 år		12-14 år		15-17 år	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	24	96	9	90	7	100	10	100	14	100	5	100
Nej	1	4	1	10	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	25	100	10	100	7	100	10	100	14	100	5	100

4.2.4 Barnets kontakt til og samvær med sine biologiske forældre

De fleste plejebørn har både kontakt og samvær

Ved at sammenholde resultaterne om kontakt til og samvær med barnets biologiske forældre, viser undersøgelsen, at 77 procent af plejebørnene både har kontakt til og samvær med deres biologiske forældre. Det svarer til i alt 139 plejebørn. 27 plejebørn har samvær med deres biologiske forældre, men ikke øvrig kontakt. De færreste plejebørn har kontakt til deres biologiske forældre uden samvær, hvilket svarer til tre børn. I undersøgelsen er der 12 plejebørn, som hverken har kontakt til eller samvær med deres biologiske forældre, jf. tabel 3,54.

5 Håndtering af viden om og kendskab til barnets biologiske forældre

Resumé

Følgende kapitel handler om, hvordan adoptanterne og plejeforældrene i det daglige håndterer deres viden om og kendskab til barnets biologiske forældre.

Undersøgelsen viser, at der er væsentligt flere plejeforældre end adoptanter, som oplyser, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for tilknytningen til dem som plejeforældre. Både adoptanterne og plejeforældrene tillægger barnets kendskab til sine biologiske forældre en positiv betydning for tilknytningen.

Der er ligeledes en del flere plejeforældre end adoptanter, som oplyser, at deres barn har behov for at tale med dem om sine biologiske forældre i det daglige. Hovedparten af adoptanterne og plejeforældrene oplyser, at de taler med deres barn, hvis der er noget, der bekymrer barnet i forhold til kendskabet til de biologiske forældre.

I modsætningen til plejeforældrene oplyser størstedelen af adoptanterne, at omgivelserne spørger ind til deres barns biologiske oprindelse. Adoptanterne taler ligeledes i større omfang med andre om deres børns biologiske forældre end plejeforældrene.

Det er meget sjældent, at adoptanterne og plejeforældrene oplever samvittighedsmæssige problemer i forhold til, at barnet ikke er hos sine biologiske forældre.

Hovedparten af adoptanterne og plejeforældrene oplyser endvidere, at de vil karakterisere forholdet til deres barn som et meget åbent forhold, hvor de taler om de forhold, der rører sig i det daglige, omkring kendskabet til barnets biologiske forældre.

5.1 Betydningen af barnets biologiske forældre i det daglige

Adoptanterne og plejeforældrene er blevet bedt om at besvare en række spørgsmål som tager udgangspunkt i den dagligdag, som den enkelte adoption eller det enkelte plejeforhold formodes at udspille sig i, og hvor viden om og kendskab til barnets biologiske forældre ligeledes formodes at være en del af.

Som tidligere nævnt relaterer viden sig til de informationer, som adoptanterne og plejeforældrene fik om barnets biologiske forældre, samt årsagen til at barnet skulle adopteres eller i pleje. Kendskab relaterer sig til adoptanternes og plejeforældrenes kontakt til deres barns biologiske forældre samt deres barns kontakt til og samvær med sine biologiske forældre.

5.1.1 Især plejeforældrene oplever, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for tilknytningen

Undersøgelsen viser, at det især er plejeforældrene, som oplever, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for tilknytningen.

33 procent af adoptanterne fra 2006 og 42 procent af adoptanterne fra 2011 oplever således, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for barnets tilknytning til dem som adoptivforældre. Omvendt oplever hovedparten af plejeforældrene fordelt på 72 procent fra 2006 og 75 procent fra 2011, at barnets kendskab til sine biologiske forældre har betydning for tilknytningen, jf. tabel 5.1.

Tabel 5.1 Oplever du, at barnets kendskab til de biologiske forældre har betydning for barnets tilknytning til dig som adoptant eller plejeforælder?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	78	33	81	42	79	72	53	75
Nej	158	67	114	58	31	28	18	25
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Blandt de adoptanter og plejeforældre, som oplever, at barnets kendskab til det biologiske forældre har en betydning for tilknytningen til dem som enten adoptivforældre eller plejeforældre, oplyser flertallet, at det har en positiv eller meget positiv betydning. Dette gør sig således gældende for 73 procent af adoptanterne fra 2006 og 82 procent af adoptanterne fra 2011. 71 procent af plejeforældrene fra 2006 og 75 procent af plejeforældrene fra 2011 oplyser dette, jf. tabel 5.2.

Tabel 5.2 Hvilken betydning?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Meget positiv betydning	18	23	23	28	17	20	14	26
Positiv betydning	39	50	43	53	38	51	26	49
Hverken positiv eller negativ betydning	17	22	14	17	15	18	8	15
Negativ betydning	4	5	1	1	8	10	5	9
Meget negativ betydning	0	0	0	0	1	1	0	0
I alt	78	100	81	100	79	100	53	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Flere af adoptanterne i undersøgelsen understreger betydningen af, at der fortsat eksisterer en relation mellem deres barn og barnets biologiske forældre. Således bemærker en adoptant følgende:

"Vores barn har fire forældre – og vi er alle lige vigtige".

5.1.2 Behovet for at tale om de biologiske forældre i det daglige er størst blandt plejebørnene

En del flere plejeforældre end adoptanter oplyser, at deres barn har behov for at tale med dem om sine biologiske forældre i det daglige. Således viser undersøgelsen, at godt en tredjedel af adoptanterne fra 2006 og en femtedel af adoptanterne fra 2011 oplyser, at deres barn ofte eller altid har behov for at tale med dem om sine biologiske forældre i det daglige, jf. tabel 5.3.

Godt halvdelen af plejeforældrene i 2006 og 2011 oplyser, at deres plejebarn ofte eller altid har behov for at tale om sine biologiske forældre. Dette resultat skal ses i lyset af, at plejebørnene i undersøgelsen generelt er ældre på anbringelsestidspunktet end adoptivbørnene på adoptionstidspunktet, jf. bilag 2 om fakta om adoptanter og plejeforældre i undersøgelsen.

Tabel 5.3 Oplever du, at dit barn har behov for at tale med dig om sine biologiske forældre i det daglige?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Altid	2	1	2	1	6	6	2	3
Oftede	75	32	41	21	48	44	34	48
Sjældent	143	61	74	38	46	42	25	35
Aldrig	16	7	78	40	10	9	10	14
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Samtlige respondenter i undersøgelsen er blevet bedt om at oplyse, hvorvidt de taler med deres barn, hvis der er noget, der bekymrer barnet i forhold til kendskabet til de biologiske forældre. Hertil svarer størstedelen af både adoptanter og plejeforældre fra 2006 og 2011, at de ofte eller altid taler med deres barn. Der er væsentligt flere adoptanter fra 2006, som oplyser, at de taler med deres barn, end adoptanter fra 2011.

88 procent af adoptanterne fra 2006 oplyser således, at de ofte eller altid taler med deres barn. Denne gruppe udgør 65 procent af adoptanterne fra 2011. Blandt plejeforældrene fra 2006 oplyser 83 procent, at de ofte eller altid taler med deres barn. Et tilsvarende antal plejeforældre fra 2011 oplyser det samme, jf. tabel 5.4.

Tabel 5.4 Taler du med dit barn, hvis der er noget, der bekymrer dit barn i forhold til kendskabet til sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Altid	181	77	88	53	64	60	47	69
Oftede	26	11	19	11	25	23	11	16
Sjældent	22	9	20	12	14	13	5	7
Aldrig	6	3	40	24	4	4	5	7
I alt	235	100	167	100	107	100	68	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Flere af adoptanterne bemærker, at det falder dem naturligt at tale med deres børn om kendskabet til de biologiske forældre. Adoptanterne bemærker dog, at der kan ligge en udfordring i, at være i stand til at besvare de mange spørgsmål, som børnene med tiden stiller. En adoptant bemærker således følgende:

"Det er ikke altid, vi kan svare. Til gengæld forsøger vi at give udtryk for, at det er ok at være vred, frustreret og splittet. På den måde hjælper vi dem til at opnå en accept af deres situation".

For andre adoptanter består udfordringen i, at barnet i det daglige bekymrer sig om sine biologiske forældre. En adoptant, som har adopteret et barn på tre år, bemærker følgende:

"Vi har et større barn, der er adopteret som 3-årig. Hun taler ofte om sin biologiske mor, som hun er meget bekymret for. Enten at moren er syg, død eller mangler hjælp. Vi sidder tit med hende og spørger ind til hendes bekymringer. Vi taler om, at vi tror, at hendes voksne brødre passer godt på deres mor, og at man sjældent dør i så ung en alder. Vi har bedt adoptionsbureauet om at undersøge, om den biologiske mor har hentet de billeder og breve, som vi hvert år sender. Efter tre måneder har vi ikke fået svar. Vi ved ikke, om moren har hentet billederne, så vi kan berolige vores datter med, at moren lever. Det er vores opfattelse, at børn der er adopteret, når de er tre år eller ældre, føler et stort ansvar over for deres biologiske familie. Hvis det overhovedet er muligt, så er det godt, at der en eller anden form for kontakt, så barnet kan få vished om, at den biologiske familie er OK. Vi har aftalt med vores datter, at vi vil forsøge at finde hendes biologiske mor, når hun bliver ældre".

5.1.3 Omgivelsernes interesse for barnets oprindelse er størst blandt adoptanterne

I modsætningen til plejeforældrene oplyser størstedelen af adoptanterne, at omgivelserne spørger ind til deres barns biologiske oprindelse. Adoptanterne taler ligeledes i større omfang med andre om deres barns biologiske forældre end plejeforældrene.

Størstedelen af adoptanterne svarende til 79 procent fra 2006 og 87 procent fra 2011 oplever, at omgivelserne spørger ind til deres barns biologiske oprindelse. Dette gør sig gældende for en mindre del af plejeforældrene svarende til godt to tredjedele fra henholdsvis 2006 og 2011, jf. tabel 5.5.

Tabel 5.5 Oplever du, at omgivelserne spørger ind til dit barns biologiske oprindelse?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	186	79	169	87	76	69	44	62
Nej	50	21	26	13	34	31	27	38
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Tilsvarende oplyser hovedparten af adoptanterne svarende til 74 procent fra 2006 og 72 procent fra 2011, at de taler med andre om deres barns biologiske forældre. Godt halvdelen af plejeforældrene fra 2006 taler med andre om deres plejebarns biologiske forældre, mens 43 procent af plejeforældrene fra 2011 oplyser dette, jf. tabel 5.6.

Tabel 5.6 Taler du med andre om dit barns biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	174	74	141	72	58	53	32	45
Nej	62	26	54	28	52	47	39	55
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Flere af adoptanterne bemærker, at adoptionen først og fremmest er et privat anliggende, der vedrører den nærmeste familie og vennekreds:

"Jeg svarer på de mest almindelige spørgsmål, for eksempel hvor kommer dit barn fra? Og hvor gammel var hun ved ankomsten? Alt andet betragter jeg som forholdsvis privat, og noget jeg kun taler om med de nærmeste. Min datter har haft stort behov for at fortælle sine lærere og klassekammerater om sin baggrund i detaljer, og det får hun selvfølgelig lov til".

En anden adoptant bemærker følgende i forhold til, at adoptionen betragtes som et privat anliggende:

"Det vedkommer først og fremmest vores barn, da det er vores barns historie, det drejer sig om. Dog har det været nødvendigt at fortælle de nærmeste omsorgspersoner i hverdagen om adoptionen for at give dem et billede af og en forståelse for vores barn".

I andre situationer – bemærker adoptanterne – at de mangler viden i forhold til de spørgsmål omgivelserne stiller:

"Det er svært, da begge vores børn er hittebørn. Vi taler dog ud fra såkaldte børnehistorier om årsagen til adoptionen, der kan forklare, at de biologiske forældre har været nødt til at bortadoptere deres børn".

Andre adoptanter bemærker, at det kan være svært at håndtere de mange spørgsmål fra omgivelserne. For eksempel bemærker en adoptant følgende:

"Hvilket land, hun kommer fra? Hvor gammel var hun, da I fik hende? Og noget så dumt som: hvad har I betalt for hende?"

Om at se anderledes ud – særligt blandt adoptivbørnene

I undersøgelsen er adoptanterne blevet bedt om at oplyse, hvorvidt de taler med deres barn om, hvordan det er at vokse op og se anderledes ud, end hvordan adoptivforældrene selv ser ud.

Hertil oplyser de fleste adoptanter svarende til 48 procent af adoptanterne fra 2006 og 37 procent af adoptanterne fra 2011, at de ofte taler med deres barn om at vokse op og se anderledes ud. Knap en tredjedel af adoptanterne fra henholdsvis 2006 og 2011 oplyser, at de sjældent taler med deres barn om at vokse op og se anderledes ud, jf. tabel 5.7.

Tabel 5.7 Taler du med dit barn om, hvordan det er at vokse op og se anderledes ud, end hvordan du og din eventuelle ægtefælle eller samlever ser ud?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Altid	51	22	27	16
Ofte	111	48	61	37
Sjældent	61	26	50	30
Aldrig	10	4	29	17
I alt	233	100	168	100

Umiddelbart tillægger adoptanterne ikke deres barns udseende en større betydning i hverdagen. Hertil bemærker en adoptant følgende:

"Vi minder dem jo ikke om det hele tiden – altså at de ser anderledes ud. Men selvfølgelig taler vi da om det efter behov. Jeg har en konkurrence med den ældste om, at jeg kan blive lige så brun som ham om sommeren. Desværre bliver jeg kun rød! Så jeg er rigtig misundelig. Jeg kan mærke, at han så bliver glad for sin farve".

En anden adoptant har samme opfattelse og bemærker følgende:

"Det er mest i perioder vores datter bringer dette på bane. Nu, hvor hun er startet i skole, bliver hun ofte spurgt, om hun kan tale kinesisk, eller hvor hun kommer fra. I den forbindelse taler vi om det at se anderledes ud. Vi gør vores datter opmærksom på, at hun skal være stolt af at være den, hun er, og stolt af at se ud som hun gør. Og så har hun jo den fordel, at hun som voksen ikke behøver at få farvet øjenbryn, for de er jo mørke i forvejen. Det, synes hun, er vældig skægt".

5.1.4 Generelt vurderer adoptanter og plejeforældre forholdet til deres barn som åbent, når det drejer sig om barnets kendskab til sine biologiske forældre

Både adoptanterne og plejeforældrene er blevet bedt om at svare på, hvordan de samlet set vil karakterisere deres forhold til barnet i relation til de biologiske forældre.

I denne sammenhæng havde respondenterne mulighed for at karakterisere deres forhold til barnet i relation til de biologiske forældre som enten et 'meget åbent forhold' eller et 'mindre åbent forhold'.

Hovedparten af adoptanterne og plejeforældrene oplyser, at de vil karakterisere forholdet til deres barn som et meget åbent forhold, hvor de taler om de forhold, der rører sig i det daglige omkring kendskabet til barnets biologiske forældre.

Således oplyser 89 procent af adoptanterne fra 2006, at de vil karakterisere deres forhold til barnet som et meget åbent forhold. Lidt færre adoptanter fra 2011, svarende til 86 procent, oplyser, at de vil karakterisere deres forhold til barnet som et meget åbent forhold, jf. tabel 5.8.

82 procent af plejeforældrene fra 2006 oplyser, at de vil karakterisere deres forhold til plejebarnet som et meget åbent forhold. 76 procent af plejeforældrene fra 2011 karakteriserer deres forhold til barnet som et meget åbent forhold.

Tabel 5.8 Hvordan vil du samlet set karakterisere dit forhold til dit barn i relation til dit barns biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Et meget åbent forhold, hvor vi taler om de forhold, der rører sig i det daglige omkring kontakten til barnets biologiske forældre	210	89	167	86	90	82	54	76
Et mindre åbent forhold, hvor vi ikke taler så meget om de forhold, der rører sig i det daglige omkring kontakten til barnets biologiske forældre	26	11	28	14	20	18	17	24
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

I forhold til at opretholde åbenhed omkring adoptionen i forhold til barnet, herunder åbenhed om barnets biologiske forældre, bemærker en adoptant følgende:

"Vi har altid været imødekommende og åben overfor at tale med vores børn, hvis de henvender sig. Åbenheden afhænger af historien. Det vil sige, at vi nok serverer sandheden med modifikationer af hensyn til vores børn, så de kan rumme den. Jo ældre de bliver, jo bedre kan vi konkretisere sandheden og forhåbentlig hjælpe dem med at acceptere og erkende deres livsvilkår".

Flere af adoptanterne er af den opfattelse, at åbenhed omkring det biologiske forældre har en positiv indvirkning på hvordan barnet trives i det daglige:

"Vores dreng nyder at tale om sin biologiske mor, som han siger, at han kan huske. Vi nyder det lige så meget. Det er helt tydeligt for os, at vores søn bliver mere afslappet, når vi sætter os og taler med ham om hans biologiske mor samt ældre søskende. Vi har mødt den biologiske mor i Etiopien, og vi vil altid føle, at hun og de andre børn er vores familie".

En anden adoptant bemærker, at til trods for, at deres barn er et hittebarn, så er det vigtigt, at der alligevel er åbenhed omkring adoptionen:

"Vores datter er hittebarn, og vi har desværre ikke kendskab til hendes biologiske forældre. Vores datter spørger i perioder en del til, hvad baggrunden for adoptionen er. I den forbindelse kommer vi ind på 1-barns politik, fattigdom mv. som eksisterer i Kina. Når vi har talt lidt om dette, skifter hun selv emne, og hun virker ikke yderligere påvirket af uvisheden om hendes baggrund. Vi er naturligvis til hver en tid villige til at tale om hendes baggrund i Kina ud fra de få informationer, vi har, og hvad vi tror, årsagen til adoptionen skyldes. Vi forsøger også at vende samtalen til noget positivt. Vi gør vores

datter opmærksom på, at vi er utrolig glade, for at hun er vores datter, og at vi altid vil være hendes forældre”.

Adoptanternes og plejeforældrenes oplevelse af, at deres barn ikke er hos sine biologiske forældre

Fælles for både adoptanterne og plejeforældrene er, at hovedparten ikke i særlig grad oplever samvittighedsmæssige problemer i forhold til, at deres barn ikke er hos sine biologiske forældre. Hertil svarer så godt som alle adoptanter og plejeforældre enten aldrig eller sjældent, jf. tabel 5.9.

Tabel 5.9 Har du samvittighedsmæssige problemer med, at dit barn ikke er hos sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Altid	2	1	2	1	1	1	0	0
Ofte	12	5	11	6	5	5	1	1
Sjældent	88	37	81	42	31	28	19	27
Aldrig	134	57	101	52	73	66	51	72
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Flere af adoptanterne har gjort sig tanker om betydningen af, at deres barn ikke er hos sine biologiske forældre. Ifølge adoptanterne kan det eksempelvis være tanker, som relaterer sig til omstændighederne omkring adoptionen, hvad alternativet til adoptionen kunne have været for barnet, hvad barnet har oplevet før adoptionen fandt sted eller hvordan de biologiske forældre til barnet trives i dag. Således bemærker en adoptant følgende:

”Jeg bliver ikke ramt af dårlig samvittighed, for det forudsætter en vis grad af medskyld. Vores børn – et tvillingepar – blev placeret på en busstation som helt nyfødte, hvor de blev fundet og afleveret på et børnehjem. Jeg har derfor ikke dårlig samvittighed, for var de blevet på børnehjemmet ret meget længere, havde de taget mere skade end de allerede har på grund af det omsorgssvigt, der er forbundet med et ophold på et kinesisk børnehjem uden store mandskabsressourcer. Men jeg kan blive ramt af tristhed/sorg over, at en mor har været nødt til at give sine børn fra sig, og den sorg, som hun må opleve over det. Jeg kan også blive ramt af tristhed/sorg over al den omsorg, som mine børn aldrig fik lov at opleve som helt spæde babyer. Især efter, at jeg nu ved meget mere om, hvor meget mangel på omsorg i det første leveår påvirker et barn frem over og måske for altid i et eller andet omfang”.

En anden adoptant relaterer de samvittighedsmæssige problemer til, at barnet har haft en svær start på livet, men at barnet i forbindelse med adoptionen kan se frem til en god tilværelse i Danmark:

"Mit ene barn er fundet forladt. Mit andet barns biologiske mor er død, og faren har aldrig været kendt. Jeg har haft detektiv på, for at være så sikker som mulig på historikken. Mine børn ville ikke have haft anden mulighed end at bo på et børnehjem - så nej, jeg har ikke dårlig samvittighed over at have adopteret dem. Det betyder ikke, at jeg ikke har tanker om, at de har haft en umådelig svær start på livet. Det tænker jeg ofte på. Men jeg føler inderligt, at de hører til hos mig - og ikke på et børnehjem. Samtidig kan jeg også tænke, at det havde været nemmere for dem, hvis de ikke havde mistet deres biologiske forældre - men sådan blev det ikke. Dårlig samvittighed har jeg kun, hvis mine børn ikke mødes på en god måde af 'omverdenen' her i Danmark".

For andre af adoptanterne går de samvittighedsmæssige problemer på, at de ville ønske, at de biologiske forældre kunne få indblik i, hvordan deres barn har det i dag:

"Jeg vil bare så gerne kunne fortælle hans biologiske forældre, at han har det godt. Jeg tror på, at han er hos os, fordi det var hans eneste mulighed for at vokse op i en familie, men derfor kan jeg godt rammes af, at det er svært at rumme, at hans biologiske forældre sandsynligvis lever i uvished om hans skæbne - det fylder en del hos mig og får tårerne frem, mens jeg skriver dette".

Åbenhed i adoptions- og plejeforhold samt plejeforældres motivation for at adoptere deres plejebarn

Ankestyrelsen

Februar 2014

BILAG

Bilag 1 Baggrund og metode

1.1 Baggrund for undersøgelsen

I 2009 vedtog Folketinget en række ændringer af adoptionsloven. I denne sammenhæng blev der ligeledes afsat midler til en undersøgelse af, hvordan adoptivbørn trives i Danmark.

Blandt adoptivbørn er en vigtig faktor i forhold til trivsel, hvorvidt der er åbenhed omkring barnets biologiske forældre. En høj grad af åbenhed betyder således bedre trivsel og færre problemer for børnene. Dertil viser internationale studier, at der er forskel på, hvordan åbenhed til barnets biologiske forældre opfattes og håndteres i henholdsvis adoptioner og plejeforhold¹⁵.

På den baggrund har Ankestyrelsen gennemført en spørgeskemaundersøgelse i efteråret 2012, der skal belyse omfanget af åbenhed i adoptioner og plejeforhold set fra adoptanternes og plejeforældrenes perspektiv. Derudover skal undersøgelsen belyse adoptanternes og plejeforældrenes kendskab til og opfattelse af muligheden for at adoptere et plejebarn.

1.2 Fokus i undersøgelsen

Undersøgelsens belyser fire fokusområder:

¹⁵ Adoption som indsats – en systematisk gennemgang af udenlandske erfaringer. SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (2007).

- Plejeforældres motivation for at adoptere deres plejebarn med eller uden samtykke.
- Adoptanternes og plejeforældrenes kendskab til og opfattelse af muligheden for at adoptere et barn uden samtykke, som man har i pleje.
- Adoptanters og plejeforældres viden om og kendskab til barnets biologiske forældre.
- Hvordan adoptanter og plejeforældre håndterer viden om og kendskab til barnets biologiske forældre.

Adoptanter i undersøgelsen omfatter både internationale og nationale anonyme fremmedadoptioner. Plejefamilier omfatter børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet¹⁶.

I undersøgelsen indgår adoptanter og plejeforældre, som enten har adopteret eller fået et barn i pleje for ca. ét og seks år siden, for at belyse, om der er forskel på åbenhed i forhold til, hvor længe barnet har været adopteret eller i pleje.

Antal deltagere i undersøgelsen

I undersøgelsen indgår adoptanter og plejeforældre, som har adopteret eller fået et barn i pleje i henholdsvis 2006 eller 2011. I alt 766 adoptanter og 597 plejeforældre er således blevet bedt om at deltage i undersøgelsen. Heraf har 431 adoptanter og 181 plejeforældre udfyldt et spørgeskema, hvilket svarer til en svarprocent på 56 procent for adoptanterne og en svarprocent på 30 procent for plejeforældrene. De 181 plejefamilier blev ligeledes bedt om at deltage i den udvidede del af undersøgelsen, som handler om plejefamiliernes motivation for at adoptere deres plejebarn. 125 plejefamilier besvarede spørgeskemaet, hvilket svarer til en besvarelsesprocent på 69 procent¹⁷.

I forbindelse med at validere undersøgelsens datagrundlag har der været et frafald af respondenter. Frarafaldet af respondenter skyldes forkerte oplysninger om barnet i forbindelse med eksempelvis ophør af plejeforholdet. I andre tilfælde skyldes frafaldet forkerte kontaktoplysninger i forbindelse med at sende mails eller breve om deltagelse i undersøgelsen.

Samlet set vurderes svarprocenten at være tilfredsstillende. Det begrundes med, at hele populationen, altså alle dem, der enten har fået et barn i pleje eller adopteret et barn i enten 2006 eller 2011, er blevet bedt om at deltage.

¹⁶ Netværksadoptioner, stedsbarnsadoptioner, netværksanbringelser mfl. indgår ikke i undersøgelsen.

¹⁷ I den del af undersøgelsen, som handler om åbenhed i adoptions- og plejeforhold, modtog adoptanterne og plejefamilierne ét brev om at udfylde spørgeskemaet. I den del af undersøgelsen om plejefamiliernes motivation for at adopteres deres plejebarn modtog plejefamilierne ét brev samt to påmindelsesbreve om at udfylde spørgeskemaet.

1.2.1 Konstruktion af spørgeskemaerne

Spørgeskemaerne til både adoptanter og plejefamilier om åbenhed til barnets biologiske forældre

Spørgeskemaerne i den del af undersøgelsen, som handler om åbenhed i adoptions- og plejeforhold er konstrueret således, at de indeholder enslydende spørgsmål med henblik på at sammenligne besvarelser fra henholdsvis adoptanter og plejefamilier. Hovedparten af spørgsmålene relaterer sig til undersøgelsens fokusområder om viden og kendskab. Derudover indeholder spørgeskemaerne en række specifikke spørgsmål, som retter sig mod de to respondentgrupper hver især. I begge spørgeskemaer indgår ligeledes demografiske spørgsmål om køn, alder, civilstatus mfl.

Spørgeskemaet om plejefamiliernes motivation for at adoptere deres plejebarn

Der blev konstrueret et spørgeskema særligt til plejefamilierne på baggrund af resultaterne fra den del af undersøgelsen om åbenhed i adoptions- og plejeforhold. I den forrige undersøgelse blev respondenterne bedt om at svare på, om de har overvejet muligheden for at få et barn i pleje med henblik på senere at adoptere. I den udvidede undersøgelse om plejefamiliernes motivation for at adoptere deres plejebarn, skal respondenterne svare på, om de vil adoptere deres plejebarn, hvis de har mulighed for det samt begrunde deres svar, herunder:

Antal plejeforældre:

- som har et ønske om at adoptere deres plejebarn
- som har ikke har et ønske om at adoptere deres plejebarn
- som har adopteret deres plejebarn

Plejeforældrenes begrundelse:

- for at ønske at adoptere deres plejebarn
- for ikke at ønske at adoptere deres plejebarn
- for at have adopteret deres plejebarn

Plejeforældrene skal besvare spørgeskemaet på baggrund af deres erfaringer med det barn, som de fik i pleje for ca. ét eller seks år siden. Hermed fastholdes den metodiske tilgang fra den forrige undersøgelse.

I undersøgelsen deltager adoptanterne ikke. Adoptanterne, der har medvirket i den første undersøgelse, er godkendte adoptanter. Det vil sige adoptanter, der har adopteret internationalt eller nationalt. I begge tilfælde er der tale om anonyme fremmedadoptioner. Altså et barn som adoptanterne ikke har en forudgående relation til.

Det giver således ingen mening at spørge disse adoptanter om deres motivation for at adoptere et plejebarn.

En plejebarnsadoption sker af et barn, som ansøgerne i forvejen har en relation til, og dermed stilles der som udgangspunkt ikke krav om, at de godkendes som adoptanter, hvis de har haft barnet i pleje i mindst tre år. Hvis plejefamilien ønsker at adoptere et barn, der har været i pleje hos familien i mindre end 3 år, vil dette dog kræve en konkret godkendelse til adoption.

Der kan også ske adoption af plejebørn til godkendte adoptanter (fremmedadoption) i sager om adoption uden samtykke af børn under 1 år, eller børn, der har været anbragt uden for hjemmet i mindst 3 år. Der har siden lovændringen om reglerne om adoption uden samtykke i oktober 2009 ikke været gennemført adoptioner uden samtykke til andre end plejeforældre.

Spørgeskemaundersøgelsen blev suppleret med kvalitative interview med tre plejefamilier. Interviewene havde til hensigt at uddybe og nuancere besvarelserne fra spørgeskemaundersøgelsen.

Anvendelsen af begreberne viden og kendskab i undersøgelsen

I undersøgelsen relaterer begrebet åbenhed sig til adoptanternes og plejeforældrenes viden om og kendskab til deres barns biologiske forældre.

Med viden forstås de informationer, som adoptanterne og plejeforældrene fik om barnets biologiske forældre samt om årsagen til, at barnet blev adopteret eller kom i pleje.

Med kendskab forstås adoptanternes og plejeforældrenes kontakt til barnets biologiske forældre samt deres barns kontakt til og samvær med sine biologiske forældre. Kontakt og samvær skal endvidere forstås som:

- Med kontakt forstås, at der over tid sker en udveksling af fotografier, baggrundsinformationer eller opdateringer mellem adoptanterne/plejeforældrene, barnet og de biologiske forældre.
- Med samvær forstås, at der over tid forekommer personlige møder mellem adoptanterne/plejeforældrene, barnet og de biologiske forældre.

Således er adoptanterne og plejeforældrene blevet bedt om at skelne mellem begreberne kontakt og samvær i forbindelse med at udfylde spørgeskemaet. Begreberne blev forklaret i en boks i spørgeskemaet inden selve spørgsmålene.

Adoptanterne og plejeforældrene er ligeledes blevet gjort opmærksom på, at spørgsmålene handler om adoptanternes/plejeforældrenes kontakt til barnets biologiske

forældre, adoptanternes/plejeforældrenes oplevelse af deres barns kontakt til sine biologiske forældre og adoptanternes/plejeforældrenes oplevelse af deres barns samvær med sine biologiske forældre.

Spørgeskemaet for henholdsvis adoptanter og plejeforældre er ikke vedlagt som bilag til rapporten, idet samtlige spørgsmål til respondenterne fremgår af de enkelte tabeller i selve rapporten eller i tabsamlingen, jf. bilag 3.

1.3 Udvælgelsen af respondenter

1.3.1 Udtræk fra anbringelsesstatistikken og tal på adoptionsområdet

Ankestyrelsens anbringelsesstatik indeholder blandt andet CPR-numre på udsatte børn og unge, som er anbragt i en plejefamilie. Statistikken blev etableret i 2006.

I forbindelse med at udvælge plejeforældre til at deltage i undersøgelsen er der foretaget dataudtræk i november 2012 fra anbringelsesstatistikken på baggrund af følgende to kriterier:

- Dataudtræk på samtlige børn og unge, som har været anbragt i ca. 1 år hos en plejefamilie
- Dataudtræk på samtlige børn og unge, som har været anbragt i ca. 6 år hos en plejefamilie

Dataudtrækkene fra anbringelsesstatistikken omfatter både anbringelser med og uden samtykke samt formandsafgørelser (akut). Anbringelsestypen omfatter endvidere både kommunale og almindelige plejefamilier.

I forbindelse med at udvælge børn og unge fra anbringelsesstatistikken er der ligeledes taget højde for, at der ikke har været tale om sammenbrud i plejeforløbet for netop at gøre gruppen af plejebørn mere sammenlignelige med gruppen af adoptivbørn i undersøgelsen.

På forespørgsel har Adoptionsnævnet og de adoptionsformidlende organisationer formidlet oplysninger til brug i undersøgelsen på nationale og internationale adoptioner på baggrund af følgende to kriterier:

- Dataudtræk på samtlige adoptanter til børn, som blev adopteret i 2011
- Dataudtræk på samtlige adoptanter til børn, som blev adopteret i 2006

Blandt adoptanterne i undersøgelsen indgår i alt 23 nationale adoptanter. En gennemgang af besvarelserne fra de nationale adoptanter viser, at de i hovedtræk minder om gruppen af internationale adoptanter i forhold til undersøgelsens tre fokusområder. Således er svarene sammenlignelige inden for gruppen af adoptanter.

CPR-numre på nationale adoptanter og CPR-numre fra anbringelsesstatistikken på børn og unge blev sendt til CPR-registret med henblik på at fremskaffe bopælsadresser på henholdsvis adoptanter og plejeforældre. Begge respondentgrupper blev herefter pr. brev bedt om at udfylde et spørgeskema på internettet på baggrund af erfaringer med deres barn, som de enten har adopteret eller fået i pleje for ca. ét eller seks år siden. En del af de internationale adoptanter blev ligeledes kontaktet pr. brev, mens en anden del af de internationale adoptanter blev kontaktet pr. mail.

Samtlige respondenter i undersøgelsen blev informeret om, at Ankestyrelsen behandler alle oplysninger fortroligt. Således vil svar fra enkeltpersoner ikke kunne genkendes. Respondenterne blev endvidere informeret om, at undersøgelsen er godkendt af Datatilsynet, og at alle indsamlede data vil blive slettet, når undersøgelsen bliver offentliggjort.

I vejledningen til spørgeskemaet blev respondenterne ligeledes informeret om, at spørgsmålene skulle besvares på baggrund af erfaringer med en eventuel ægtefælle eller samlever.

1.3.2 Validering af spørgeskemaerne

Spørgeskemaerne til henholdsvis adoptanter og plejeforældre blev valideret i SurveyXact inden udsendelse. Begge spørgeskemaer blev ligeledes pilottestet af de to respondentgrupper i forhold til forståeligheden og meningsfuldheden af spørgsmålene enkeltvis og samlet set.

Bilag 2 Fakta om undersøgelsens adoptanter og plejeforældre

I forbindelse med at udfylde spørgeskemaet til undersøgelsen er adoptanterne og plejeforældrene blevet bedt om at besvare en række demografiske spørgsmål. Det drejer sig om køn, civilstatus, alder, uddannelsesbaggrund, hovedbeskæftigelse, husstandsindkomst og antal hjemmeboende børn.

Derudover er adoptanterne og plejeforældrene blevet bedt om at oplyse deres primære motiver for at få et barn, og om barnet er bekendt med enten at være adopteret eller anbragt.

I alt 431 adoptanter og 181 plejeforældre har deltaget i undersøgelsen.

2.1.1 Kort karakteristik af undersøgelsens deltagere

Civilstatus for adoptanter og plejeforældre

Hovedparten af adoptanterne og plejeforældrene er gift eller har en samlever. Det gør sig gældende både på tidspunktet for undersøgelsen og på tidspunktet for adoptionen eller anbringelsen af barnet, jf. bilag 3, tabel 3,1 og 3,2.

I undersøgelsen indgår et mindre antal enlige. Således indgår der 23 adoptanter fra 2006 og 11 adoptanter fra 2011, som var enlige på undersøgelsestidspunktet. Heraf var 12 adoptanter fra 2006 enlige på adoptionstidspunktet, mens 11 adoptanter fra 2011 var enlige, jf. bilag 3, tabel 3,2 og 3,14.

Blandt plejeforældrene indgår seks enlige fra 2006 og to enlige fra 2011. Heraf var fire af plejeforældrene fra 2006 enten gift eller havde en samlever på anbringelsestidspunktet. Begge plejeforældre fra 2011 var gift på anbringelsestidspunktet.

Hovedparten af de enlige i undersøgelsen er kvinder. Således er der fire mandlige adoptanter fra 2006 og to mandlige plejeforældre fra 2006.

Det er hovedsageligt kvinder blandt adoptanterne og plejeforældrene, som har udfyldt spørgeskemaet, jf. bilag 3, tabel 3,3. I vejledningen til spørgeskemaet er samtlige respondenter blevet bedt om at besvare spørgeskemaet på baggrund af deres egne og deres eventuelle ægtefælles eller samlevers erfaringer.

Aldersfordeling for samtlige respondenter på undersøgelsestidspunktet

I undersøgelsen er samtlige respondenter blevet bedt om at oplyse deres alder/alderen på deres ægtefælle/samlever på undersøgelsestidspunktet. Overordnet set viser

undersøgelsen, at adoptanterne er yngre end plejeforældrene. Hovedparten af adoptanterne fra 2006 og 2011 befinder sig i aldersintervallerne 30-39 år eller 40-49 år, mens hovedparten af plejeforældrene befinder sig i aldersintervallerne 40-49 år eller 50-59 år. Samme aldersfordeling gør sig stort set gældende for enlige adoptanter og plejeforældre.

Aldersfordeling for samtlige børn på tidspunktet for at barnet blev adopteret eller kom i pleje

Adoptivbørnene er væsentlig yngre end plejebørnene på tidspunktet for at adoptionen trådte i kraft eller at barnet kom i pleje. Størstedelen af adoptivbørnene fra 2006 og 2011 befinder sig således i aldersintervallet 0-2 år. Knap halvdelen af plejebørnene fra 2006 og godt en tredjedel af plejebørnene fra 2011 befinder sig i aldersintervallet 0-2 år. De øvrige plejebørn i undersøgelsen er aldersmæssigt jævnt fordelt i aldersintervallerne 3-5 år, 6-8 år, 9-11 år og 12-14 år. Samme aldersfordeling gør sig gældende for børnene blandt enlige adoptanter og plejeforældre.

Uddannelsesbaggrund og hovedbeskæftigelse

Hovedparten af adoptanterne i undersøgelsen har en mellemlang videregående uddannelse eller en lang videregående uddannelse. Størstedelen af plejeforældrene har en erhvervsfaglig grunduddannelse, en kort videregående uddannelse eller en mellemlang videregående uddannelse. Samme uddannelsesbaggrund kendetegner ægtefællerne og samleverne til adoptanterne og plejeforældrene, jf. bilag 3, tabel 3,10 og 3,11.

Med hensyn til hovedbeskæftigelse oplyser hovedparten af adoptanterne, at de er ansat inden for det offentlige/private som enten funktionær eller lønmodtager. Lidt flere af ægtefællerne og samleverne blandt adoptanterne er ansat inden for det private som enten funktionær eller lønmodtager, jf. bilag 3, tabel 3,12 og 3,13.

To tredjedel af plejeforældrene i undersøgelsen oplyser, at de som hovedbeskæftigelse er plejeforældre. Ægtefællerne og samleverne blandt plejeforældrene oplyser, at de som hovedbeskæftigelse enten er plejeforældre eller funktionær/lønmodtager i den private sektor.

Uddannelses- og beskæftigelsesmæssigt matcher gruppen af enlige adoptanter og plejeforældre de øvrige respondenter i undersøgelsen, jf. bilag 3, tabel 3,21 og 3,22.

Husstandsindkomst

Overordnet set ligger husstandsindkomsten for adoptanterne højere end plejeforældrene. Flertallet af adoptanter har en husstandsindkomst, der ligger i intervallet over 700.000 kr. Hovedparten af plejeforældrenes husstandsindkomst ligger jævnt fordelt i intervallet fra 400.000 kr. til 799.000 kr., jf. bilag 3, tabel 3,23.

Antal hjemmeboende børn

Hovedparten af adoptanterne oplyser, at de ikke har hjemmeboende biologiske børn. Knap en femtedel af plejeforældrene fra 2006 og 2011 oplyser, at de har ét eller to hjemmeboende biologiske børn, jf. bilag 3, tabel 3,24–3,26.

Der er flere adoptanter fra 2006 end fra 2011, som oplyser, at de har flere end ét hjemmeboende barn, som er adopteret. Således oplyser knap to tredjedele af adoptanterne fra 2006, at de har to hjemmeboende børn, som er adopteret. Dette gør sig gældende for knap en tredjedel af adoptanterne fra 2011. Så godt som ingen af plejeforældrene oplyser, at de har hjemmeboende børn, som er adopteret.

Der er flere plejeforældre fra 2006 end fra 2011, som oplyser, at de har flere end ét hjemmeboende barn, som er anbragt. 40 procent af plejeforældrene fra 2006 oplyser således, at de har to hjemmeboende plejebørn. Dette gør sig gældende for en tredjedel af plejeforældrene fra 2011. Så godt som ingen af adoptanterne oplyser, at de har hjemmeboende børn, som er anbragt.

2.1.2 Motivation for at få et barn og barnets kendskab til at være enten adopteret eller i pleje

Motiver for at få et barn

I undersøgelsen er både adoptanterne og plejeforældrene blevet bedt om at oplyse, hvilke motiver de havde for enten at adoptere et barn eller for at få et barn i pleje. Så godt som alle adoptanter oplyser, at de først og fremmest var motiveret af ønsket om at få et barn. 81 procent af plejeforældrene oplyser, at de ønskede at gøre en forskel. Knap to tredjedele af plejeforældrene oplyser, at de var motiveret for at få et barn i pleje på grund af en faglig interesse for området, jf. bilag 3, tabel 3,24 og 3,25.

Barnets kendskab til at være enten adopteret eller i pleje

Stort set alle adoptanter og plejeforældre oplyser, at deres barn er bekendt med at være enten adopteret eller i pleje. Et tilsvarende antal adoptanter og plejeforældre oplyser, at de altid har talt åbent med deres barn om, at han/hun er adopteret eller i pleje, jf. bilag 3, tabel 3,28 til 3,29.

Bilag 3 Tabelsamling

Undersøgelsens resultater fremgår enten af tabeller i rapportens kapitler eller nærværende tabelsamling, bilag 3.

Tabellerne viser ligeledes, hvad respondenterne er blevet bedt om at svare på.

Demografiske oplysninger om adoptanter og plejeforældre

Gifte og samlever

Tabel 3.1 Civilstatus

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Enlig	23	10	11	6	6	5	2	3
Gift	208	88	181	93	98	90	65	92
Samlever	5	2	3	2	6	5	4	6
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Tabel 3.2 Civilstatus på tidspunktet for adoptionen eller anbringelsen

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Enlig	3	1	3	2	0	0	0	0
Gift	209	98	181	98	93	89	65	94
Samlever	1	0	0	0	11	11	4	6
I alt	213	100	184	100	104	100	69	100

Tabel 3.3 Køn

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kvinde	179	84	152	83	77	74	57	83
Mand	34	16	32	17	27	26	12	17
I alt	213	100	184	100	104	100	69	100

Tabel 3.4 Køn for ægtefælle/samlever

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kvinde	34	16	31	17	27	26	12	17
Mand	179	84	153	83	77	74	57	83
I alt	213	100	184	100	104	100	69	100

Tabel 3.5 Aldersfordeling for gifte adoptanter og plejeforældre samt adoptanter og plejeforældre med samlever

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
20-29 År	0	0	3	1	0	0	1	1
30-39 År	55	13	166	45	7	3	13	9
40-49 År	324	76	187	51	88	42	57	41
50-59 År	46	11	11	3	97	47	59	43
Over 59 År	1	0	1	0	16	8	8	6
I alt	426	100	368	100	208	100	138	100

Tabel 3.6 Barnets alder ved hjemtagelsen eller ved anbringelsen

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	114	54	61	33	35	34	20	29
1	63	30	71	39	9	9	4	6
2	23	11	20	11	6	6	1	1
3	5	2	18	10	4	4	3	4
4	1	0	8	4	6	6	2	3
5	2	1	5	3	7	7	5	7
6	3	1	0	0	7	7	4	6
7	1	0	1	1	6	5	0	0
8	1	0	0	0	3	3	2	3
9	0	0	0	0	6	5	5	7
10	0	0	0	0	8	8	2	3
11	0	0	0	0	4	4	2	3
12	0	0	0	0	2	2	7	10
13	0	0	0	0	1	1	5	7
14	0	0	0	0	0	0	2	3
15	0	0	0	0	0	0	3	4
16	0	0	0	0	1	1	2	3
17	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	213	100	186	100	104	100	69	100

Tabel 3.7 Barnets alder ved hjemtagelsen eller ved anbringelsen (aldersinterval)

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0-2 År	200	94	152	83	50	48	25	36
3-5 År	8	4	31	17	17	16	10	14
6-8 År	5	2	1	1	15	14	6	9
9-11 År	0	0	0	0	18	17	9	13
12-14 År	0	0	0	0	3	3	14	20
15-17 År	0	0	0	0	1	1	5	7
I alt	213	100	184	100	104	100	69	100

Tabel 3.8 Barnets nuværende alder

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	0	0	0	0	1	1	0	0
1	0	0	17	9	2	2	10	14
2	0	0	77	42	3	3	2	3
3	4	2	34	19	5	5	1	1
4	3	1	17	9	0	0	0	0
5	0	0	24	13	4	4	1	1
6	43	20	6	3	17	16	4	6
7	105	49	4	2	6	5	3	4
8	40	19	2	1	8	8	5	7
9	5	2	2	1	3	3	4	6
10	4	2	0	0	4	4	4	6
11	3	1	0	0	6	6	2	3
12	3	1	0	0	9	9	2	3
13	1	0	0	0	7	7	7	10
14	2	1	0	0	10	10	7	10
15	0	0	0	0	7	6	2	3
16	0	0	0	0	7	6	8	12
17	0	0	1	1	5	5	7	10
I alt	213	100	184	100	104	100	69	100

Tabel 3.9 Barnets nuværende alder (aldersinterval)

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0-2 År	0	0	94	51	6	6	12	17
3-5 År	7	3	75	41	9	9	2	3
6-8 År	188	88	12	6	31	30	12	17
9-11 År	12	6	2	1	13	13	10	14
12-14 År	6	3	0	0	26	25	16	23
15-17 År	0	0	1	1	19	18	17	25
I alt	213	100	184	100	104	100	69	100

Tabel 3.10 Uddannelsesbaggrund

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Erhvervsfaglig grunduddannelse (håndværker, skov- og naturtekniker mm.)	21	10	22	12	23	22	16	23
Kort videregående uddannelse (handelsøkonom, byggetekniker, tandtekniker mm.)	34	16	27	15	14	14	9	13
Mellemlang videregående uddannelse (folkeskolelærer, sygeplejerske, skuespiller mm.)	97	46	68	37	46	44	32	46
Lang videregående uddannelse (jurist, læge, biolog mm.)	57	27	62	34	1	1	1	1
Ingen uddannelse (servicemedarbejder, rengøringsassistent mm.)	4	2	5	3	20	19	11	16
I alt	213	100	184	100	104	100	69	100

Tabel 3.11 Ægtefælles/samlevers uddannelsesbaggrund

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Erhvervsfaglig grunduddannelse (håndværker, skov- og naturtekniker mm.)	49	23	42	23	38	37	38	55
Kort videregående uddannelse (handelsøkonom, byggetekniker, tandtekniker mm.)	28	13	22	12	12	12	4	6
Mellemlang videregående uddannelse (folkeskolelærer, sygeplejerske, skuespiller mm.)	68	32	53	29	30	29	19	28
Lang videregående uddannelse (jurist, læge, biolog mm.)	62	29	66	36	4	4	2	3
Ingen uddannelse (servicemedarbejder, rengøringsassistent mm.)	6	3	1	1	20	19	6	9
I alt	213	100	184	100	104	100	69	100

Tabel 3.12 Hovedbeskæftigelse

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Plejeforælder	0	0	0	0	61	59	43	62
Selvstændig erhvervsdrivende	19	9	11	6	8	7	4	6
Funktionær i den private sektor	44	21	54	29	5	5	6	9
Funktionær i den offentlige sektor	39	18	30	16	5	5	3	4
Lønmodtager i den private sektor	30	14	24	13	5	5	5	7
Lønmodtager i den offentlige sektor	65	31	55	30	16	15	8	12
Arbejdsledig	6	3	6	3	2	2	0	0
Hjemmegående husmor/husfar	5	2	1	1	1	1	0	0
Pensionist	1	0	0	0	0	0	0	0
Studerende	4	2	3	2	1	1	0	0
I alt	213	100	186	100	104	100	69	100

Tabel 3.13 Ægtefælles/samlevers hovedbeskæftigelse

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Plejeforælder	0	0	0	0	32	31	19	28
Selvstændig erhvervsdrivende	27	13	21	11	10	10	12	17
Funktionær i den private sektor	59	28	64	35	13	12	5	7
Funktionær i den offentlige sektor	23	11	17	10	4	4	6	9
Lønmodtager i den private sektor	67	31	58	31	21	20	16	23
Lønmodtager i den offentlige sektor	32	15	21	11	14	14	8	12
Arbejdsledig	3	1	1	1	4	4	1	1
Hjemmegående husmor/husfar	2	1	0	0	0	0	1	1
Pensionist	0	0	0	0	6	6	1	1
Studerende	0	0	2	1	0	0	0	0
I alt	213	100	186	100	104	100	69	100

Enlige

Tabel 3.14 Civilstatus på tidspunktet for adoptionen eller anbringelsen

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Enlig	12	52	11	85	2	33	0	0
Gift	11	48	2	15	3	50	2	100
Samlever	0	0	0	0	1	17	0	0
I alt	23	100	13	100	6	100	2	100

Tabel 3.15 Køn

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Kvinde	19	83	13	100	4	67	2	100
Mand	4	17	0	0	2	33	0	0
I alt	23	100	13	100	6	100	2	100

Tabel 3.16 Aldersfordeling på enlige adoptanter og plejeforældre

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
20-29 År	0	0	1	8	0	0	0	0
30-39 År	1	4	1	8	0	0	0	0
40-49 År	18	78	11	85	2	33	0	0
50-59 År	4	17	0	0	3	50	1	50
Over 59 År	0	0	0	0	1	17	1	50
I alt	23	100	13	100	6	100	2	100

Tabel 3.17 Barnets alder ved hjemtagelsen eller ved anbringelsen

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	11	48	3	23	2	33	0	0
1	3	13	4	31	1	17	0	0
2	2	9	1	8	0	0	0	0
3	2	9	3	23	1	17	0	0
4	3	13	2	15	0	0	0	0
5	1	4	0	0	0	0	0	0
6	1	4	0	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	1	17	1	50
9	0	0	0	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0	0	0	0
11	0	0	0	0	0	0	1	50
12	0	0	0	0	0	0	0	0
13	0	0	0	0	0	0	0	0
14	0	0	0	0	0	0	0	0
15	0	0	0	0	0	0	0	0
16	0	0	0	0	1	17	0	0
17	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	23	100	13	100	6	100	2	100

Tabel 3.18 Barnets alder ved hjemtagelsen eller ved anbringelsen

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0-2 År	16	70	8	62	3	50	0	0
3-5 År	6	26	5	38	1	17	0	0
6-8 År	1	4	0	0	1	17	1	50
9-11 År	0	0	0	0	0	0	1	50
12-14 År	0	0	0	0	0	0	0	0
15-17 År	0	0	0	0	1	17	0	0
I alt	23	100	13	100	6	100	2	100

Tabel 3.19 Barnets alder på undersøgelsestidspunktet

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	0	0	1	8	0	0	0	0
2	0	0	6	46	0	0	0	0
3	0	0	0	0	0	0	0	0
4	0	0	1	8	0	0	0	0
5	0	0	5	38	0	0	0	0
6	4	17	0	0	0	0	0	0
7	9	39	0	0	0	0	0	0
8	3	13	0	0	0	0	0	0
9	2	9	0	0	3	50	0	0
10	3	13	0	0	1	17	1	50
11	1	4	0	0	0	0	0	0
12	1	4	0	0	0	0	0	0
13	0	0	0	0	1	17	0	0
14	0	0	0	0	0	0	0	0
15	0	0	0	0	0	0	0	0
16	0	0	0	0	0	0	0	0
17	0	0	0	0	1	17	1	50
I alt	23	100	13	100	6	100	2	100

Tabel 3.20 Barnets alder på undersøgelsestidspunktet

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0-2 År	0	0	7	54	0	0	0	0
3-5 År	0	0	6	46	0	0	0	0
6-8 År	16	70	0	0	0	0	0	0
9-11 År	6	26	0	0	4	67	1	50
12-14 År	1	4	0	0	1	17	0	0
15-17 År	0	0	0	0	1	17	1	50
I alt	23	100	13	100	6	100	2	100

Tabel 3.21 Uddannelsesbaggrund

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Erhvervsfaglig grunduddannelse (håndværker, skov- og naturtekniker mm.)	0	0	1	8	2	33	0	0
Kort videregående uddannelse (handelsøkonom, byggetekniker, tandtekniker mm.)	4	17	1	8	0	0	0	0
Mellemlang videregående uddannelse (pædagog, folkeskolelærer, sygeplejerske, mm.)	9	39	4	31	3	50	2	100
Lang videregående uddannelse (jurist, læge, biolog mm.)	10	43	5	38	1	17	0	0
Ingen uddannelse (servicemedarbejder, rengøringsassistent mm.)	0	0	2	15	0	0	0	0
I alt	23	100	13	100	6	100	2	100

Tabel 3.22 Hovedbeskæftigelse

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Plejeforælder	0	0	0	0	3	50	2	100
Selvstændig erhvervsdrivende	3	13	0	0	0	0	0	0
Funktionær i den private sektor	2	9	2	15	0	0	0	0
Funktionær i den offentlige sektor	4	17	3	23	1	17	0	0
Lønmodtager i den private sektor	1	4	3	23	0	0	0	0
Lønmodtager i den offentlige sektor	10	43	5	38	2	33	0	0
Arbejdsledig	0	0	0	0	0	0	0	0
Hjemmegående husmor/husfar	0	0	0	0	0	0	0	0
Pensionist	0	0	0	0	0	0	0	0
Studerende	3	13	0	0	0	0	0	0
I alt	23	100	13	100	6	100	2	100

Tabel 3.23 Husstandsindkomst

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Under 200.000	2	1	0	0	1	1	0	0
200.000 - 299.000	6	3	1	1	2	2	1	1
300.000 - 399.000	13	6	12	6	5	5	3	4
400.000 - 499.000	11	5	11	6	20	18	7	10
500.000 - 599.000	32	14	25	13	18	16	10	14
600.000 - 699.000	39	17	38	19	18	16	17	24
700.000 - 799.000	37	16	18	9	24	22	12	17
800.000 - 899.000	30	13	30	15	5	5	11	15
Over 900.000	66	28	60	31	17	16	10	14
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Tabel 3.24 Hjemmeboende biologiske børn

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	188	80	169	87	52	47	33	46
1	38	16	21	11	30	27	14	20
2	9	4	4	2	24	22	16	23
3	1	0	0	0	3	3	6	8
4	0	0	0	0	1	1	1	1
5	0	0	1	1	0	0	1	1
6	0	0	0	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Tabel 3.25 Hjemmeboende adopterede børn

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	0	0	0	0	108	98	68	96
1	80	34	126	64	1	1	3	4
2	140	59	64	33	0	0	0	0
3	16	7	5	3	1	1	0	0
4	0	0	0	0	0	0	0	0
5	0	0	0	0	0	0	0	0
6	0	0	0	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Tabel 3.26 Hjemmeboende børn, som er i pleje

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0	232	98	193	99	0	0	0	0
1	3	1	2	1	46	42	33	46
2	1	0	0	0	44	40	23	32
3	0	0	0	0	11	10	10	14
4	0	0	0	0	7	6	4	6
5	0	0	0	0	2	2	1	1
6	0	0	0	0	0	0	0	0
7	0	0	0	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0	0	0	0
9	0	0	0	0	0	0	0	0
10	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Tabel 3.27 Hvad var dine primære motiver for at adoptere et barn?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Jeg ønskede at gøre en forskel	19	8	20	10
Jeg havde et ønske om at få et barn	221	94	182	93
Jeg var barnløs	117	50	109	56
I alt	236	100	195	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent, da respondenterne havde mulighed for at afkrydse flere svarmuligheder.

Tabel 3.28 Ved dit barn at han/hun er adopteret eller anbragt?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	235	100	167	86	107	97	68	96
Nej	1	0	28	14	3	3	3	4
I alt	236	100	195	100	110	100	71	100

Tabel 3.29 Hvor længe har dit barn vidst, at han/hun er adopteret eller anbragt?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Jeg har altid talt åbent med mit barn om, at han/hun er adopteret	231	100	156	100	99	100	63	100
I alt	231	100	156	100	99	100	63	100

Tabel 3.30 Jeg fortalte det til mit barn, da han/hun var (angiv venligst alderen på dit barn)

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
0 år	1	25	0	0	2	25	0	0
1 år	0	0	3	27	0	0	1	20
2 år	1	25	3	27	0	0	1	20
3 år	0	0	2	18	1	13	0	0
4 år	1	25	2	18	3	38	1	20
5 år	0	0	1	9	0	0	0	0
6 år	1	25	0	0	0	0	1	20
7 år	0	0	0	0	1	13	0	0
8 år	0	0	0	0	0	0	0	0
9 år	0	0	0	0	1	13	0	0
10 år	0	0	0	0	0	0	0	0
11 år	0	0	0	0	0	0	0	0
12 år	0	0	0	0	0	0	0	0
13 år	0	0	0	0	0	0	0	0
14 år	0	0	0	0	0	0	1	20
15 år	0	0	0	0	0	0	0	0
16 år	0	0	0	0	0	0	0	0
17 år	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	4	100	11	100	8	100	5	100

Adoptanternes og plejeforældrenes viden om barnets biologiske forældre

Tabel 3.31 Fik du informationer om dit barns biologiske forældre, da du fik dit barn i forslag?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	103	44	136	70
Nej	133	56	59	30
I alt	236	100	195	100

Note: Spørgsmål til adoptanter.

Tabel 3.32 Har du senere fået information om dit barns biologiske forældre, f.eks. i forbindelse med adoptionen?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	70	30	89	46
Nej	166	70	106	54
I alt	236	100	195	100

Note: Spørgsmål til adoptanter.

Tabel 3.33 Hvem formidlede informationerne om dit barns biologiske forældre i forbindelse med adoptionen?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Børnehjemmet	42	60	55	62
Institutionen	1	1	2	2
Plejefamilien	0	0	6	7
Myndighederne	26	37	37	42
Andre	21	30	28	32
I alt	70	100	89	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent, da respondenterne havde mulighed for at afkrydse flere svarmuligheder.

Note: Spørgsmål til adoptanter.

Adoptanternes og plejeforældrenes kendskab til barnets biologiske forældre

Adoptanternes og plejeforældrenes kontakt til barnets biologiske forældre

Tabel 3.34 Hvem har du kontakt til?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Den biologiske mor	6	60	4	57	80	89	57	93
Den biologiske far	1	10	1	14	53	59	34	56
Biologiske søskende	1	10	1	14	39	43	17	28
Biologiske bedsteforældre	2	20	0	0	39	43	19	31
Andre	3	30	3	43	11	12	9	15
I alt	10	100	7	100	90	100	61	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent, da respondenterne kunne besvare flere svarmuligheder.

Tabel 3.35 Hvilken type kontakt har du til dit barns biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Brevveksling	9	90	5	71	8	9	2	3
Mailkorrespondance	2	20	0	0	11	12	8	13
Telefonsamtaler	2	20	2	29	87	97	53	87
Sms/mms	1	10	0	0	46	52	38	62
Skype eller anden videokontakt	0	0	0	0	3	3	0	0
Sociale medier (facebook, twitter etc.)	0	0	0	0	11	12	4	7
I alt	10	100	7	100	90	100	61	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent, da respondenterne kunne besvare flere svarmuligheder.

Tabel 3.36 Hvor hyppigt har du kontakt til dit barns biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Flere gange om ugen	0	0	0	0	10	11	3	5
Én gang om ugen	0	0	0	0	10	11	7	11
Flere gange om måneden	0	0	0	0	35	39	26	43
Én gang om måneden	1	10	1	14	17	19	15	25
Flere gange hvert halve år	0	0	2	29	12	13	6	10
Én gang hvert halve år	1	10	1	14	6	7	2	3
Én gang hvert år	0	0	2	29	0	0	2	3
Sjældnere end en gang hvert år	8	80	1	14	0	0	0	0
I alt	10	100	7	100	90	100	61	100

Adoptanternes og plejeforældrenes oplevelse af barnets kontakt til sine biologiske forældre

Tabel 3.37 Er der indgået en fast aftale om kontakt mellem dit barn og de biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	1	25	2	100	53	60	33	61
Nej	3	75	0	0	35	40	21	39
I alt	4	100	2	100	88	100	54	100

Note: Med fast aftale om kontakt menes, at kommunen har fastlagt en plan for kontakten.

Tabel 3.38 Bliver aftalen om kontakt mellem dit barn og de biologiske forældre overholdt?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	1	100	2	100	44	83	26	79
Nej	0	0	0	0	9	17	7	21
I alt	1	100	2	100	53	100	33	100

Note: Med fast aftale om kontakt menes, at kommunen har fastlagt en plan for kontakten.

Tabel 3.39 Hvem er sædvanligvis årsag til, at aftalen ikke bliver overholdt?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Dit barn	0	0	0	0	0	0	1	14
Barnets biologiske forældre	0	0	0	0	9	100	6	86
Dig som adoptant/plejeforælder	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	0	0	0	0	9	100	7	100

Note: Med fast aftale om kontakt menes, at kommunen har fastlagt en plan for kontakten.

Tabel 3.40 Hvem har dit barn kontakt til?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Den biologiske mor	2	50	2	100	78	89	51	94
Den biologiske far	1	25	0	0	51	58	34	63
Biologiske søskende	1	25	1	50	48	55	30	56
Biologiske bedsteforældre	1	25	0	0	47	53	26	48
Andre	1	25	0	0	13	15	13	24
I alt	4	100	2	100	88	100	54	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent, da respondenterne kunne besvare flere svarmuligheder.

Tabel 3.41 Hvilken type kontakt har dit barn til sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Brevveksling	4	100	1	50	15	17	6	11
Mailkorrespondance	2	50	0	0	9	10	4	7
Telefonsamtaler	1	25	1	50	68	77	41	76
Sms/mms	1	25	0	0	41	47	34	63
Skype eller anden videokontakt	0	0	0	0	18	21	4	7
Sociale medier (facebook, twitter etc.)	0	0	0	0	31	35	19	35
I alt	4	100	2	100	88	100	54	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent, da respondenterne kunne besvare flere svarmuligheder.

Tabel 3.42 Hvor hyppigt har dit barn kontakt til sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Flere gange om ugen	0	0	0	0	20	23	16	30
Én gang om ugen	0	0	0	0	13	15	7	13
Flere gange om måneden	0	0	0	0	24	27	12	22
Én gang om måneden	0	0	1	50	17	19	9	17
Flere gange hvert halve år	1	25	0	0	8	9	8	15
Én gang hvert halve år	1	25	0	0	3	3	1	2
Én gang om året	0	0	0	0	1	1	1	2
Sjældnere end en gang om året	2	50	1	50	2	2	0	0
I alt	4	100	2	100	88	100	54	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Tabel 3.43 Oplever du, at kontakten mellem dit barn og barnets biologiske forældre har betydning for dit barns forståelse af at være adopteret eller i pleje?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	4	100	2	100	60	68	37	69
Nej	0	0	0	0	28	32	17	31
I alt	4	100	2	100	88	100	54	100

Adoptanternes og plejeforældrenes oplevelse af barnets samvær med sine biologiske forældre

Tabel 3.44 Er der indgået en fast aftale om samvær mellem dit barn og barnets biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	0	0	0	0	53	78	42	81
Nej	2	100	0	0	15	22	10	19
I alt	2	100	0	0	68	100	52	100

Note: Med fast aftale om samvær menes, at kommunen har fastlagt en plan for samværet.

Tabel 3.45 Bliver de faste aftaler om samvær overholdt?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	46	87	36	86
Nej	7	13	6	14
	53	100	42	100

Note: Med fast aftale om samvær menes, at kommunen har fastlagt en plan for samværet.

Tabel 3.46 Hvem har dit barn samvær med?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Den biologiske mor	1	50	0	0	85	88	67	97
Den biologiske far	1	50	0	0	61	63	42	61
Biologiske søskende	2	100	0	0	43	44	31	45
Biologiske bedsteforældre	1	50	0	0	47	49	29	42
Andre	1	50	0	0	10	10	12	17
I alt	2	100	0	0	97	100	69	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent, da respondenterne kunne besvare flere svarmuligheder.

Tabel 3.47 Hvor hyppigt har dit plejebarn samvær med sine biologiske forældre?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Flere gange om ugen	2	2	4	6
Én gang om ugen	12	12	17	25
Flere gange om måneden	44	45	25	36
Én gang om måneden	26	27	16	23
Flere gange hvert halve år	7	7	5	7
Én gang hvert halve år	5	5	1	1
Én gang hvert år	0	0	1	1
Sjældnere end en gang hvert år	1	1	0	0
I alt	97	100	69	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Note: Spørgsmål til plejeforældre.

Tabel 3.48 Hvor hyppigt deltager du, når dit barn har samvær med sine biologiske forældre?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Altid	2	100	0	0	23	24	23	33
Mere end hver anden gang	0	0	0	0	5	5	1	1
Hver anden gang	0	0	0	0	2	2	2	3
Mindre end hver anden gang	0	0	0	0	17	18	14	20
Aldrig	0	0	0	0	50	52	29	42
I alt	2	100	0	0	97	100	69	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Tabel 3.49 Hvem tager normalt initiativ til samværet?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Du som adoptant eller plejeforælder	1	50	0	0	9	9	8	12
Dit barn	1	50	0	0	9	9	7	10
Barnets biologiske forældre	0	0	0	0	4	4	1	1
Fastlagt efter aftale med kommunen	0	0	0	0	70	72	52	75
Andre	0	0	0	0	5	5	1	1
I alt	2	100	0	0	97	100	69	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Note: Med fast aftale om samvær menes, at kommunen har fastlagt en plan for samværet.

Note: Spørgsmål til plejeforældre.

Tabel 3.50 Hvor foregår dit barns samvær med sine biologiske forældre normalt?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
I hjemmet hos barnets biologiske forældre	2	100	0	0	68	70	46	67
I dit hjem	0	0	0	0	23	24	23	33
I lokaler stillet til rådighed af kommunen	0	0	0	0	17	18	6	9
Andre	0	0	0	0	5	5	7	10
I alt	2	100	0	0	97	100	69	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Note: Spørgsmål til plejeforældre.

Tabel 3.51 Hvilken type samvær har dit plejebarn normalt med sine biologiske forældre?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Samvær med overnatning	32	33	28	41
Samvær uden overnatning	60	62	37	54
Både med og uden overnatning	5	5	4	6
I alt	97	100	69	100

Note: Tabellen summer ikke til 100 procent grundet afrunding.

Note: Spørgsmål til plejeforældre.

Tabel 3.52 Har samværet betydning for dit barns forståelse af at være adopteret eller anbragt?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	2	100	0	0	75	77	50	72
Nej	0	0	0	0	22	23	19	28
I alt	2	100	0	0	97	100	69	100

Tabel 3.53 Bliver aftalerne om overvåget samvær overholdt?

	2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	18	62	16	94
Nej	11	38	1	6
I alt	29	100	17	100

Tabel 3.54 Barnets kontakt sammenholdt med samvær

Kontakt	Samvær	
	Ja	Nej
Ja	139 (77 %)	3 (2 %)
Nej	27 (15 %)	12 (7 %)

Note: Tabellen viser barnets kontakt til sine biologiske forældre krydset med barnets samvær med sine biologiske forældre

Tabel 3.55 Bliver aftalen om samvær mellem dit barn og barnets biologiske forældre overholdt?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	0	0	0	0	64	78	52	88
Nej	0	0	0	0	18	22	7	12
I alt	0	0	0	0	82	100	59	100

Tabel 3.56 Hvem er sædvanligvis årsag til, at aftalen om samvær ikke bliver overholdt?

	Adoptanter				Plejeforældre			
	2006		2011		2006		2011	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Dit barn	0	0	0	0	1	6	1	14
Barnets biologiske forældre	0	0	0	0	17	94	6	86
Dig som adoptant/plejeforælder	0	0	0	0	0	0	0	0
Andre	0	0	0	0	0	0	0	0
I alt	0	0	0	0	18	100	7	100